...УУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

№40 (7948)
ФЕВРАЛИИН 16
ЧЕТВЕРГ
1956 он

...й Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно ...ведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

Сэн 20 мунгэн.

Социалистическэ системэ кризисүүд, доһололгонууд гэжэ мэдэнгүй, илалта түгэсөөр урагшаа дабшажа ябана. Тэрэ хадаа капиталистическэ системэһээ үлэмжэ булюу һайн байһанаа харуулан, социализмын оронуудай арадуудта агууеха зол жаргал асарна.

(Партиин XX съездэ Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй тоосоото элидхэл. КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи Секретарь нүхэр Н. С. Хрущевой хэһэн элидхэлһээ).

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИСТИЧЕСКЭ ПАРТИИН XX СЪЕЗД

...ртиин XX съездэ Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй ТООСООТО ЭЛИДХЭЛ

КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи Секретарь нүхэр Н. С. ХРУЩЕВОЙ хэһэн элидхэл

...уд!

...XIX съездһээ хойшо үнгэрһэн үе тиимэ...г бэшэ юм — гурбан жэл дүрбэ һара бо...оор, партнин хэһэн хүдэлмэриин хэмжээ...р, энэ үе соо манай орон дотор, мүн хи... болоһон событинуудай удхашанарай та...э хадаа Советскэ Союзай Коммунисти...ии түүхэдэхи, манай Эхэ ороной хүсэ ...бэхижүүлхын түлөө, коммунистическэ об...йгуулхын түлөө, бүхы дэлхэй дээрэ эб ...тогтоохын түлөө партиимнай хэһэн тэм...эдэхи шухала үенүүдэй нэгэниинь мүн.

...н политическэ талаар тэдэ жэлнүүдтэ ...бүгэдэарадай аша туһые үндэһэ болгон, ...ахыдахи, промышленностьдахи байдалые ...ы ёһоор сэгнээд, туйлагдаһан амжалта...үшэглэн оронойнгоо социалистическэ хүг...энэ ехэ алхам хэхын тула хэдэ хэдэн шу...энүүдые абаа. Тиихэ зуураа, парти бол...н, гүрэнэй, партийна ажал-ябуулгын эл...ринуудта бии байһан дутагдалнуудые зо...элируулжэ, бидэнэй урагшаа дабшалта...адаг, хэрэгээ болиһон бүхы юумые эрид ...уулан, хуушарһан бодомжонуудые хубил...гаа.

...абаһан хэмжээнүүд зүб байһан ба саг ...раһан байна гэжэ мүнөө бүгэдэндэ эли бо...хэмжээнүүд социалистическэ экономи...лбэришэгүй ургалтые, советскэ арадай материальна ажана байдал, культурна хэмжээ саашадань һайжаруулха ябадалые хангаа.

Тоосоото үе соо гадаадын политическэ талааршье шухала событинууд болоо. Социалистическэ лагериин оронуудай эб найрамдалда дуратай эрид шууд гадаадын политикын ашаар уласхоорондын харилсаануудай ехэ аюултай түгшүүрил зарим тэды һулараа. Советскэ Союзай өөрынгөө ханинартай — Хитадай Арадай Республикатай, арадай демократиин бусад оронуудтай хамта эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдэй зүгһөө дэмжэгдэһэн эрид шууд гадаадын политическэ хэдэ хэдэн хэмжээябуулгануудые бэелүүлэн, хаһа саг соо тэмсэһэнэй ашаар лэ уласхоорондын оршондо һайн боломоор арга боломжо эли бо...ор бии болоо.

Манай парти хадаа дотоодынгоо болон гадаадынгаа политикын талаар табигдаад байһан эрилтэнүүдые зүбөөр хараадаа абажа, тэдэ эрилтэнүүдтэ таараха хэмжээнүүдые саг соонь бэелүүлнэ гэжэ эдэ бүгэдэ харуулна. Арадтайгаа манай партиин таһаршагүй нягта холбоотой байдагынь, тэрэнэй ленинскэ хамтын хүтэлбэрилгын сэсэн мэргэниинь, партиин ажал-ябуулгын үдэһэ болгошо марксистско-ленинскэ һургаалай хамагые илагша хүсэниинь эндэ эли тодоор харагдана. Эдэ бүхы жэлнүүдтэ партимнай эгүүридэ мүнхэ Ленинэй агууехэ тугые үндэр дээрэ абажа ябаа. Ленинизмдэ үнэн сэхэ байдаг ябадал манай партиин бүхы амжалтануудай эшэ үндэһэниинь болоно. **(Нэрьемэ альгаташалга).**

Тоосоото үе соохи манай ороной уласхоорондын ба гадаадын байдалые хаража үзээебди.

I.

Советскэ Союзай уласхоорондын байдал

...ын гол шухала зүйл хадаа нэгэ ороной ...социализмын дэлгэрэн газаашаа гара...ын системэ болоһон зүйл мүн байха ...элхэйн түүхэтэ энэ ябадалда капита...та хэжэ шадахагүй байшоо. Дэлхэйн ...ондоо экономическа системэнүүдэй — ка...ческэ болон социалистическэ системэнүү...ондоо хуули ёһоор ба тад ондоо шэглэл...үгжэжэ байһан ябадал хадаа арсашагүй ...болонхой.

...стическэ экономико хадаа обществын бү...дэй материальна болон культурна эрилтэ...лам ехээр хангаха, дээдэ зэргын техникын ...үүри дээрэ үйлэдбэрние таһалгаряагүй үр...а наринжуулан һайжаруулха, социалисти...нуудай хоорондохи харилсан ажаллалга ...рилсан туһалалсалгые бэхижүүлхэ шэглэл...хүгжэжэ байна.

...алистическэ экономико хадаа монополи...лам ехээр баяжуулха, мүлжэлгые саашаа...гадхаха ба хэдэн олон миллион ажалша...н, илангаяа колониальна болон бэеэ даан... оронуудтахи ажалшадай ажабайдалые ... шэглэлтэйгээр, ажахые дайнда улам ...эхэ, капиталистическэ гүрэнүүдэй хоо...конкурентнэ тэмсэлые шангадхаха, шэнэ ...ческа кризисүүд болон доһолоонуудые үүс...элтэйгээр хүгжэжэ байна.

...СССР дотоохи болон арадай ...кратиин оронууд доторхи ...бэришэгүй экономическа дэбжэлтэ

...о үе соо СССР дотор, мүн тэрэшэлэн Хи...адай Республика дотор, Польско Арадай ...а дотор, Чехословацка Республика до...рскэ Арадай Республика дотор, Румынска ...еспублика, Болгарнин Арадай Республи...скэ Арадай-Демократическа Республика, ...Арадай Республика болон Вьетнамай Де...ческа Республика дотор арадай ажахын хү...с дэбжэлтэ туйлагдаа.

...скэ Союз дотор ба капиталистическэ оро...тор 1929—1955 онуудта промышленна үй...ын ургалтын темп удаадахи таблица дээрэ...гдана:

...СР доторхи ба капиталистическэ оронууд ...рхи промышленна продукциин хэмжээн (1929 онтой жэшэбэл процентээр)

	1929 он	1937 он	1943 он	1946 он	1949 он	1950 он	1952 он	1955 он
	100	429	573	466	870	1082	1421	2049
...скэ	100	104	—	107	130	148	164	193
...ондо:								
	100	103	215	153	164	190	210	234
	100	124	мэдээн	118	144	153	153	181
	100	82	тунхаг-	63	92	92	108	125
	100	99	лаг- даа-	72	108	124	148	194
	100	114	гүй	35	93	117	150	213
	100	169	231 *)	51	101	115	173	239

...эдээнүүд дээрэһээ харахада, хорёод гаран ...турша гэхэ гү, али тодорхойлон хэлэхэдэ ... соо Советскэ Союз дайн сэрэгһээ боложо ...газ ажахыда айхабтар ехэ гээлтэ хоролтын ...оһон болобошье, промышленна үйлэдбэреэ 20 гара дахин ехэ болгоод байхадань, имагта таатай зохид эрхэ байдалда байһан США үйлэдбэреэ миин хоёрһоо заахан үлүүтэй дахин дээшэлүүлжэ шадаа, тиихэдэ капиталистическэ дэлхэйн промышленность бүхы дээрээ тиимэшье ургалта туйлажа шадаагүй.

Арадай демократиин оронууд промышленна үйлэдбэрилгээ ургуулһан темпын талаар капиталистическэ гүрэнүүдһээ мүн лэ нилээд ехээр үлүү гараһан байна. Дайнай урда тээхи промышленна үйлэдбэрилгынь хэмжээн 1955 он дотор Польшодо дүрбэ дахинһаа ехээр, Болгарида — таба дахинһаа ехээр, Чехословакида — хоёр дахинһаа ехээр, Венгридэ — гурба хахад дахин, Румынида — гурба дахин шахуу, Албанида — 11 дахинһаа ехээр, Германска Демократическа Республикада—хоёр дахинһаа ехээр үлүүлһэн байха юм.

Хитадай Арадай Республика бусадһаа хожом социализм байгуулжа захалһан болобошье, эгитэ ехэ амжалтануудые туйлаа тэбэл: тэрэнэй промышленностиин бүтээн гаргаһан зүйлнүүдые дайнай урда тээхи эгээн дээдэ хэмжээнтэй жэшэбэл — хоёр дахинһаа ехээр, 1949 онойхиһоо — дүрбэ дахин үлүүтэйгээр нэмэһэн байна.

Тэрэшэлэн Югослави дотор социалистическэ байгуулалтын талаар горьтой туйлалтанууд хангагдаа. Промышленна үйлэдбэрилгэнь дайнай урда тээхи хэмжээгээ 1955 ондо 2,8 дахин үлүүлээ.

Социализмын түшэглэдэг промышленна база улам улам хүсэтэй боложо байнхай. Дэлхэйн промышленностиин бүтээн гаргадаг зүйлнүүдтэ социализмын оронуудай промышленна үйлэдбэриин эзэлдэг хэмжээн хэлбэришэгүйгөөр ургана. Капиталистическэ мүлжэлгые, дэлхэйдэхи капитализмын позициие хорооһон ба дэлхэйдэхи социализмын позициие ургэдхэһэн түүхэтэ прогрессивнэ үзэгдэл энэ баримта дотор болотоор бэелэн харагдана.

Промышленна үйлэдбэриин эршэмтэй түргэнөөр хүгжэлгэ хадаа капитализмтай хэһэн экономическа мүрысөөнлөө социализмын туйлаха шэнэ амжалтануудай эшэ үндэһэниинь болоно. Промышленностиингаа бүтээн гаргаһан зүйлнүүдэй ниитэ хэмжээгээр СССР бүри мүнөө дэлхэй дээрэ хоёрдохи һуури эзэлдэг болонхой. Советскэ Союзнай шэрэм, булад, алюмини, зэд, машинанууд, электроэнерги, цемент үйлэдбэрилгын, нүүрһэ малтан абалгын хэмжээгээр Франциһаа, Баруун Германиһаа, Англиһаа үни үлүү гараад, США-е лаб хүсэхээ ябана.

СССР-эй, социализмын бүхы оронуудай экономикын онсо шэнжэнь юуб гэхэдэ, тэрэнь али бүхы талаараа хүгжэдэг, юрэнхы дээрээ амгалан шэглэлтэй байна. Ниитын бүхы үйлэдбэриин саг үргэлжэ ургэдхэгдэхэ үндэһэ һуури бологшо хүндэ индустрияа түбхын түрүүн хүгжөөхын тулада социализмын оронууд ходолоо анхарал оролдолго гаргадаг юм. Гэхэтэй хамта, эдэ оронууд дотор хүдөө ажахые, хүнгэн промышленностиие хүгжөөн дэбжээхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана. Ажалшадай ажабайдал улам улам һайжарна, культура болбосорол һалбаран бадарна.

Манай арадуудай үмэнэ нээгдэһэн саашанхи арга боломжо бүри гайхамшаг ехэ байна. Атомай хүсэн ба мүнөө сагай наукын, техникын бусад туйлалтанууд СССР-эй хүн зондо үргэн ехэ туһа хүргэхэ, газар доторхи баялигууд бүри хүсэд дүүрэнээр ашаглагдаха, хүсэтэ гол мүрэнүүд хүнэй мэдэлдэ орохо, угаа ехэ шэнэ газар элдүүрилэгдэн ашаглагдаха, тиин элеэ хоолой ба арадай хэрэглэмжын зүйлнүүдэй элбэг дэлбэг болохо саг холо бэшэ болоо. Агууехэ хитад орон түүхэтэ богонихон болзор соо индустриальна болохо, хамжаа бүлгэмүүдые эмхидхэһэнэй ашаар тэндэхи хүдөө ажахын үйлэдбэри бүри ехээр дэбжэхэ гэжэ этигэнэбди. Арадай демократиин оронууд булта урагшаа, социализмын замаар нилээд дабшаха байна.

Социализмын оронуудай хүгжэлтэнь политикын болон экономикын талаар тэдэнэй бүрин бэеэ даанхай, тусгаар байдаг ябадалһаа харагдана. Гэхэ зуура, социалистическэ гүрэнүүдэй хоорондохи экономическа холбоо барисаанай улам бэхижэһэн, харилсан ажаллалгын үргэдэһэн ябадал үнгэрэгшэ үеын тон шухала дүн болоно. Социализмын оронуудай хоорондо тэгшэ эрхэтэй, алишье таладаа ашагтай худалдаа наймаанай харилсаан тогтоогдоо, техническэ дүй дүршэлөө абалсадаг, бэе бэедээ али бүхы туһа хүргэлсэдэг ба арадайнь ажахын түсэбүүд тааруулан табигдадаг болонхой.

Экономическа талаар нягтаар харилсан ажаллалга хадаа үйлэдбэриин ба түүхэй эдэй ресурснуудые эгээ һайнаар ашаглаха тон һайн арга боломжо бии болгохо орон бүхэнэй интересүүдые бүхы социалистическэ лагериин интересүүдтэй таатай һайнаар зохидуулха байна. Тиигэжэ харилсан ажаллахадаа тусхай мэргэжүүлтые ба хамжан үйлэдбэрилгые хүгжөөхэ гээшэ тон ехэ удхашанартай. Мүнөө хүндэ индустриин бүхы һалбаринуудые социалистическэ орон бүхэнэй хүгжөөһэнэй хэрэггүй болоо. Капиталистическэ оронуудаар хүреэлэгдэнхэй социализмын ори гансахан орон удаан саг соо байһан тула даа Советскэ Союз хүндэ индустриин бүхы һалбаринуудые хүгжөөхэ баатай болоо һэн. Социалистическэ оронуудай хүсэн түгэс хани барисаатай болоһон, тэдэнэй өөһэдыгөө хамгаалха шадалайнь, аюулгүй байдалайнь бүхы социалистическэ лагериин индустриальна хүсэндэ түшэглэдэг болоһон мүнөө үедэ арадай демократиин европейскэ орон бүхэн индустриин ямар һалбаринуудые хүгжөөхэ, ямар түхэлэй продукци үйлэдбэрилхэ талаар байгаалиин ба ажахын эгээ таатай һайн арга нүхэсэлтэй байнаб, тэдэ лэ һалбаринуудые хүгжөөхэ, тиимэ түхэлэй продукци үйлэдбэрилхэ талаар тусхай мэргэжэлтэй боложо шадаха байна. Энэ хадаа хүдөө ажахые, хүнгэн промышленностиие хүгжөөжэ, тэрээнэй үндэһөөр, арадуудай материальна ба культурна эрилтэнүүдые гүйсэд хангахын тулада нилээд ехэ мүнгэн зөөри сүлөөлхэ шухала эрхэ нүхэсэл байгуулжа үгэхэ байна.

Социализмын оронууд ахадүүгэй ёһоор харилсан ажаллалгаяа бэхижүүлхэ зуураа, экономическа хүгжэлтын талаар бэе б...дээ үнэн сэхээр туһална. Социализмын оронуудай хоорондын харилсаан капиталистическэ дэлхэйдэхи харилсаануудһаа үндэһөөрөө илгаатай. Мүнөө үедэ Советскэ Союз 391 предприяти, 90 гаран тус тус цехүүд болон түхеэрэлгэнүүдые барилгадань арадай демократиин оронуудта, баталагдаһан договорнуудай ёһоор туһалжа байна. Бидэнэр арадай демократиин оронуудта бүхы дээрээ 21 миллиард түхэригэй урьһаламжые эгээ таатай һайн условитойгоор, удаан болзороор үгэнхэйбди. Советскэ Союз үйлэдбэриие эмхидхэлгэдэнь, атомай хүсые амгалан ажалда хэрэглэлгэдэнь хани барисаата гүрэнүүдтээ мүн тэрэшэлэн туһална.

Хитадые социалистическээр индустриализацилха хэрэгтэ туйлагдаһан амжалтые бидэнэр тон ехэ хангалтатайгаар тэмдэглэнэбди. Ехээр хүгжэһэн индустритай гүрэнэй зүгһөө бусад гүрэнүүдые индустриализацилгада һайн дураараа туһалһан жэшээнүүд түүхэдэ мүнөө хүрэтэр байгаагүй юм. Харин капиталистическэ дэлхэйдэ урдань илгаржа гараһан, хүгжэлтэ ехэтэй багахан бүлэг оронууд бусад оронуудые, илангаяа колониальна гү, али колониальна шахуу оронуудые индустриализацилгада хододоо һаад хэдэг байгаа. Энээнһээ боложо, Азиин, Урда Америкын ба Африкын оронуудай тон олонхинь өөһэдын хүндэ промышленностьгүй байна. Тиимэ зорилгодо дурагүйтэдэг Советскэ Союз өөрынгөө хүсэтэ индустри байгуулгадань ахадүү Хитад арадта туһалхын тулада бүхы шадалаараа оролдоно. Манай орон имагтал гансахан табанжэлэй турша дотор 156 предприяти, 21 тус тус цехүүдые барилгадань Хитадай Арадай Республикада туһалжа байна. Манай үтэгшэ түхеэрэлгэ ниитэ дээрэ 5 миллиард 600 миллион шахуу түхэригэй сэнтэй юм.

Энэ үгэһэн юумэнэйнгээ орондо Советскэ Союз Хитадһаа, арадай демократиин бусад оронудһаа манай орондо хэрэгтэй зүйлнүүдые, эдэ оронуудай юрэнхыдөө газаа тээшэнь худалдадаг, арадай хэрэглэлэй материалнууд болон эд бараа абана. Бидэнэр экономико, техникэ, наука болон культурые хүгжөөхэ талаар бэе бэедээ саашадаашье али бүхы туһаламжа үзүүлэлсэжэ байхабди. Энэ хадаа социализмын лагериин үмэнэхи өөрымнай ахадүүгэй уялга мүн болоно. Социализмын бүхы лагериин хүсэ ехэтэй байхадань агууехэ энэ лагерьта ороһон орон бүхэнэй эрхэ сүлөө ба бэеэ даанхай байдал, ажахы ба культурынь хүгжэлтэ найдамтайгаар хангагдаха болоно.

Социалистическэ системэ кризисүүд, доһололгонууд гэжэ мэдэнгүй, илалта түгэсөөр урагшаа дабшажа ябана. Тэрэ хадаа капиталистическэ системэһээ үлэмжэ булюу һайн байһанаа харуулан, социализмын оронуудай арадуудта агууехэ зол жаргал асарна. **(Үни удаан альга ташалга).**

2. Капитализмын оронуудтахи экономическа байдал ба капиталистическэ системын зүрилдөөнүүдэй шангадалга

1955 ондо капиталистическэ бүхы оронуудай промышленна үйлэдбэрилгэ 1929 оной хэмжээе 93 процентээр үлүүбшэлээ гэжэ дээрэ хэлэгдэһэн таблицаһаа харагдана.

Теэд энэ хадаа капитализм өөрынгөө дотоодын зүрилдөөнүүдые зайсуулжа, тохонижоһон байдалтай боложо шадаа гээшэ гэһэн удхатай гээшэ гү? Үгы, тиимэ удхатай бэшэ. Дэлхэйн капитализмын экономико тон тэгшэ бэшээр хүгжэнэ, улам бүри тогтууригүй болоо.

Англи, Франци мэтын, капитализмын хуушан оронуудай промышленность дайнай хойто тээхи арбан жэл соо үйлэдбэриингөө хэмжээе ехэ болгоо, гэбэшье, эйэнь удаанаар, зүрилдөөтэйгөөр ургана. Баруун Германи ба Итали мэтын илагдаһан оронуудта үйлэдбэриин дайнай урда тээхи хэмжээн имагтал 1949-1950 онуудта туйлагдаһан, харин Япониин промышленна үйлэдбэри тухайлбал 1944 оной хэмжээндэ байна. Капитализмын гол орон бологшо США дотор дайнай хойто тээхи үедэ үйлэдбэринь нилээд ехээр гурба удаа хороһон, тиихэдэ 1948 оной һүүлээр США-да экономическа горьтой ехэ кризис хүгжэжэ эхилһэн байна, энэнь хожомоо Корейдэхи дайнтай дашарамдуулан яаралтай зэбсэгжэлгэ хэһэнэйнь ашаар түр зуура зогсоогдоо һэн.

Промышленна үйлэдбэриин тогтууригүй байхаһаа гадна, мүн капиталистическэ олонхи гүрэнүүдэй финансова байдал тогтууригүй байна, саарһан мүнгэн тон олоор гаргагдана, валютануудынь үнэгүй болоно. Энээнһээ гадна, хэдэ хэдэн гүрэнүүдтэ аграрна кризис болоно, мүн тэрэшэлэн һүүлэй жэлнүүдтэ капиталистическэ дэлгүүр дээрэ дэлхэйн худалдаа наймаанай хүгжэхэеэ болёод байһаниинь ажаглагдана.

Капитализмын ниитэ кризис гүнзэгыржэ үргэлжэлһөөр. Капитализмын зайсуулагдашагүй зүрилдөөн—мүнөө сагай үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэй ба капиталистическэ үйлэдбэридэхи харилсаануудай хоорондохи зүрилдөөн—бүри ехэ болоо. Мүнөө сагай техникын түргэн хүгжэлтэ энэ зүрилдөөе бурууршаагүй, харин имагтал элирхэйлэн харуулна.

Үйлэдбэриин ба техническэ хүгжэлтэ болохоёо болиһон, зогсоһон байдал хэбэртэйгээр капитализмын ниитэ кризисые тоолохо ябадалые марксистнууд ленинецүүд хэзээдэшье зүбшөөдэггүй юм гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Капитализм юрэнхыдөө үмхирэн һалаха шанартай байбашье, али нэгэн үе соо тэгшэ техническэ хүгжэлтэ ба үйлэдбэриин дэбжэлтэ боложо болохо юм гэжэ В. И. Ленин заадаг һэн.

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)

*) ...44 оной мэдээнүүд.

Партиин XX съездэ Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комите

ТООСООТО ЭЛИДХЭЛ

КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи Секретарь нүхэр Н. С. ХРУЩЕВОЙ хэһэн элидхэл

(Үргэлжэлэлынь)

Үмхирэлгын энэ шанар капитализмые түргэнөөр ургахагүй юм гэжэ бодохо болоо һаа алдуутай байха һэн; тиимэ бэшэ, промышленностиин зарим һалбаринууд, буржуазиин зарим таланууд, зарим оронууд империализмын үедэ эдэ шанарнуудай али нэгыень ехэ гү, али бага хүсэтэйгээр харуулдаг байна»,—гэжэ Ленин бэшээ һэн. (Зохёолнууд, том 22, нюур 286). Тиимэһээ бидэнэр капитализмын экономикые анхаралтайгаар ажаглажа байха ёһотойбди, империализмын үмхирэлгэ тухай ленинскэ заабарие дан халирхайгаар ойлгохогүй, харин дэлхэйн техническэ хүгжэлтын туйлалтануудые социализмын аша туһада ашаглахын тулада капитализмын оронуудтахи наука болон техникын туйлаһан эрхим һайн бүхы юумые шудалха ёһотойбди.

Шэнжэлэгдэжэ байгаа үе соо капиталистическэ оронуудтахи үйлэдбэриин ургалтые хараад үзэхэдэ, тэрэнь экономическа һайн үндэһэ һуури дээрэ болоо гэжэ хэлэжэ болохогүй. Тиимэ ургалтань удаадахи гол нүхэсэлнүүдэй нүлөөгөөр тайлбарилагдана.

Нэгэдэхеэр, экономикые дайн сэрэгтэ бэлдэлгэ ба буу зэбсэг ехээр бэлэдхэлгэ дээрэһээ болоо. Промышленностиин олон һалбаринуудта дэбжэлтэ болоогүй. Хэрэглэлэй зүйлнүүдые бүтээдэг промышленностиин ехээр гээгдээд байхадань, тэрэнэй зарим һалбаринуудынь нэгэл хэмжээндээ байна. Буу зэбсэг үйлэдбэрилхэ ябадалтай ямар нэгэн холбоотой һалбаринууд лэ ургана. Табан жэл соо — 1950 онһоо 1954 он хүрэтэр — США дотор сэрэгэй захилнуудай түлбэридэ гүрэнэй гаргашанууд дүрбэ дахин нэмээ, Англида — дүрбэ үлүүтэй дахин, Францида — гурба дахин ургаа. Сэрэгэй продукциие юрэ бусын түргэн темпээр гаргаһан ябадал түс оронуудай промышленна үйлэдбэриин юрэнхы хэмжээндэ нүлөөлһэнииинь элитэ.

Хоёрдохёор, гол капиталистическэ гүрэнүүдэй гадаадын экономическа добтолгоёо шангадхаһан ябадалынь үйлэдбэриин ургалтада туһалаа. Дэлхэйн капиталистическэ дэлгүүр дээрэ США, зарим талаараа Англи болон Франци мэтын оронуудта саг зуурын таатай зохид эрхэ байдал бии болоо. Германи, Япони болон Итали конкуренци хэжэ байгаа оронуудай тооһоо хэдэн жэлээр гараа. Баруун Европын оронууд дотор дайнай һүүлдэ болоһон һандаргалта эдеэ хоол болон түрүүшын ээлжээндэ шухала болодог бусад зүйлнүүдые тон ехэ хэрэгтэй болгоо. Энээнине США ехээр һамбаашалжа «Маршаллай түсэб» болон элдэб эсын бусад аргануудые хэрэглээ.

Гурбадахяар, гол капиталые шэнэлһэн ябадал ехэ үүргэ дүүргээ. Гушаад онуудай кризисүүд болон депрессинһээ боложо, удаань дайн сэрэгһээ боложо европейскэ капиталистическэ оронууд дотор үйлэдбэриин гол түхеэрэлгэнь 15—20 жэл соо бодото дээрэ шэнэлэгдээгүй. Дайнай жэлнүүдтэ ехээр хуушараһан ба һандараһан гол капитал тэндэ ёһотой гэгшээр миил 1951—1954 онуудта шэнэдхэн һэльбэгдээ. Энэнь түхеэрэлгэнүүдые үйлэдбэрилгэ горьтойгоор ехэдхэхэ арга олгоо.

Эсэстэ, дүрбэдэхеэр, капитализмын оронууд хүдэлмэришэн ангиие ехээр мүлжэхэ ба ажалшадай ажабайдалые муудхаха аргаар лэ промышленна үйлэдбэреэ дэбжээгээ. Һүүлэй дүрбэн жэлэй турша соо гол капиталистическэ оронуудай промышленность дотор дунда жэшээгээр нэгэ хүдэлмэришэнэй жэлэйнь бүтээсэ 10—25 процент ургаа. Зүгөөр хэдэ хэдэн капиталистическэ оронууд дотор бодото салин хүлһэн товарай үнэ сэнгэй тон ехээр ургаһанай, квартирна түлөөһэнэй болон бусад гаргашануудай ехэ болоһоной эсэстэ дайнай урда тээхи хэмжээнһээ бага байна.

Гэхэтэй хамта, буу зэбсэг бэлэдхэлгэ дээрэһээ боложо ажалшадта тохоолдоһон хүшэр хүндэ дарамтые хараада абаха хэрэгтэй. 1913/14 бюджетнэ жэлдэ сэрэгэй гаргашанууд США-гэй хүн бүхэндэ — 3 хахад доллар, 1929/30 ондо — 7 доллар байгаа, 1954/55 ондо — 250 доллар гэхэ гү, али энэ үе соо 70 гара дахин ехэ болоһон байна. Англида сэрэгэй гаргашанууд хүн бүридэ хүртэхэ хэмжээгээрээ 1913/14 бюджетнэ жэлдэ 1,7 фунт стерлинг байһанаа, 1929/30 ондо 2,5 фунт хүрэтэр, 1954/55 ондо 29,3 фунт стерлинг хүрэтэр ургаһан байна. Эдэ айхабтар ехэ гаргашанууд сэхэ ба элдэб эсын далда налогуудые таһалгаряагүйгөөр дээшэлүүлхэ аргаар бүглэгдэнэ.

Хүдэлмэригүйдэлгэ ажалшадай байдалда ехэ хүндөөр нүлөөлнэ. 1955 ондо, «тогтууритай дэбжэлтын» үе гэжэ буржуазна экономистнуудай алдаршуулһан үе соо, США дотор хуулита мэдээнүүдэй ёһоор ямаршье хүдэлмэригүй 3 миллион шахуу, хүдэлмэригүй шахуу 9 миллион гаран хүнүүд бии байгаа. Хуулита мэдээнүүдэй ёһоор 1955 ондо Германска Федеральна Республика дотор ямаршье хүдэлмэригүй нэгэ миллион шахуу хүн байгаа. Дайнай хойто тээ хүдэлмэригүйдэхэ ябадалай элбэг олон болоһон Италида 1955 ондо ямаршье хүдэлмэригүй 2 миллион, хүдэлмэригүй шахуу мүн тиимэл тоото хүнүүд байба. Японидо хуулита мэдээнүүдэй ёһоор 1954 ондо ямаршье хүдэлмэригүй 600 мянган, хүдэлмэригүй шахуу 9 миллион тухайтай хүнүүд байгаа.

Дайнай хойто тээхи үедэ капиталистическэ үйлэдбэриин дэбжэлтэдэ онсо үүргэ дүүргэһэн нүхэсэлнүүд иимэ байна. Мүнөө капиталистическэ дэлхэй хадаа саг зуурын хэдэ хэдэн зүйлнүүдэй һайн нүлөөнэй барагдажа байһан үедэ дүтэлжэ байна: Тэдэ нүхэсэлнүүдэй нэгэ заримандинь, жэшээлхэдэ, гол капиталые ниитээрнь шэнэдхэлгэ ба гадаадын дэлгүүрнүүд дээрэхи таатай зохид эрхэ байдал хадаа үни удаан болоһон хүшэр хүндэ дайнай хойто тээхэнэ тохёолдоһон зүйл мүн байгаа. Бусад зүйлнүүдынь үйлэдбэриие миин саг зуураар дээшэлүүлхэ шадалтай юумэл. Капиталистическэ экономикые урдань үйлэдбэриин дэбжэлтэ туйлаха ябадалда хүргэдэг байһан дотоодын хүсэнүүдынь улам бүри һуларна. Мүнөө капитализм үйлэдбэреэ дэбжүүлхын тулада зорюутаар бии болгоһон нүхэсэлнүүдые улам бүри ехээр хэрэглэхэ баатай болоно.

Баруун зүгтэ зарим хүнүүд мүнөө үеын ушар байдалые үндэһэ болгон, «һалбаралта» боложо байһан хэбэртэйгээр дахинаа хөөрэлдэдэг болонхой. Кризисүүд тухай марксистска теори «хуушарһан» хэбэртэйгээр харуулхые һэдэнэ. Кризиснэ үзэгдэлнүүдэй гүнзэгырэн экономическа бүри ехэ кризис болон ургахыень капитализмда таатай миин саг зуурын ушар байдалай һаатуулһан тухайнь буржуазна экономистнууд юушье хэлэнэгүй. Мүнөөшье, тэдээндэ хэдышье таатай зохид байдалай байбашьень, кризиснэ далда үзэгдэлнүүд бии байна. Үйлэдбэриин хүсэнүүд угаа дутуугаар хэрэглэгдэнэ. США дотор товарна запасууд, мүн тэрэшэлэн хэрэглэмжын кредит аймшагтай ехэ хэмжээтэй болонхой.

Хэдэ хэдэн капиталистическэ оронууд дотор худалдагдахаа болиһон хүдөө ажахын продукциин дан ехэ болоһон дээрэһээ түбэг бэрхэшээл бүри ехэ болоно. Правительствонууд, илангаяа США дотор, тарилгые хорёохо, ургасые доошолуулха гэжэ али бүхы аргаар оролдоно. Энэ хадаа Зүүн-Урда Азиин, Африкын үргэн ехэ тала дайда дээрэ хэдэн миллион хүнүүдэй үлэсхэлэндэ нэрбэгдэжэ байһан үедэ болоно, тиихэдэ метрополинууд доторшье тон муутаар хооллодог хүнүүд дашье олон байха юм. Үйлэдбэриин ургаһан дээрэһээ, зарим тэды техническэ дэбжэлтэ болоһон дээрэһээ, ажалай эршын түргэнөөр ургаһан дээрэһээ дотоодын дэлгүүр үргэдхэһөө байтагай, харин хорожо байна, — энээн дээрэһээ боложо капиталистическэ оронууд дотор шэнэ экономическа кризисүүд болон доһолоонууд заатагүй урган гарана.

Буу зэбсэг бүтээн гаргалгаяа саг үргэлжэ үргэдхэбэл, экономическа кризисүүдһээ абарагдажа болохо хэбэртэйгээр баталдаг «теоринуудые» капиталистнууд, тэдэнэй ашаг туһа хамгаалдаг эрдэмтэд тарааһа. Ингэжэ хэлэлэгынь—хооһон һанаашалга мүн гэжэ марксистско-ленинскэ наукын түлөөлэгшэд нэгэнтэ бэшэ заадаг байгаа. Яаралтай зэбсэгжэлгэ үбшэниие эдэгээдэггүй, харин тэрээниие улам һүжэрөөдэг байна. Дайн сэрэгтэ зорюулагдажа экономикынь ехээр бэлдэгдэхэ тума, тэрэнэй хойшолонгууд капитализмда улам хүндэ болохо юм.

Ажахые гүрэнэй зүгһөө тааруулан эрхилхэ гэжэ капиталистическэ бүлэгүүдэй түлөөлэгшэд онсо ехээр найдадаг байна. Монополистическэ капитал гүрэнэй органуудта өөһэдынгөө түлөөлэгшэдые эльгээхэ, ороной ажахые монополинуудай ашаг туһада «тааруулан эрхилхыень» гүрэниие баадхаха зэргээр гүрэнэй органуудые эрхэ мэдэлдээ оруулна. Гүрэнэй органууд худалдаа наймаанай талаар үүсхэлые дэмжэхэ гэжэ һэдэдэг—корпорацинуудта олон миллиардын захил хэхэ арга олгодог, тэдэндэ үгтэхэ хүнгэлэлтэ ба мүнгэн туһаламжа тогтоодог, салин хүлһые, олохон товарнуудай үнэ сэнгые тааруулдаг, үлүү гараһан юумыень худалдан абадаг, экспортдэ зорюулжа мүнгэ зөөри табидаг байха юм. Гэхэ зуура, экономическа ажабайдалда гүрэнэй зүгһөө хамааралга капиталистическэ системын үндэһэн дутуунуудые зайсуулдаггүй байна. Үйлэдбэридэхи эмхи гуримгүй байдалые, экономическа кризисүүдые үүдхэдэг капиталистическэ экономикын объективнэ хуули ёһые гүрэн болюулжа шадахагүй. Кризисүүд капитализмын уг удхаһаа үндэһэтэйгөөр, зайлашагүй болодог юм.

Капитализмын экономикын аласай арга боломжонь олохон ушарта дэлхэйн капиталистическэ дэлгүүр дээрэхи оршон байдалаар тодорхойлогдодог. Энэ талаар һүүлэй жэлнүүдтэ горьтой хубилалтанууд болоо. Америкын Холбоото Штадууд дайнай хойто тээхи түрүүшын жэлнүүдтэ үлэмжэ булюу байһан аад, тэрэнээ алдажа байна. Дэлхэйн экспортдэ США-гэй эзэлдэг хубинь 1947 ондо эгээн дээдэ хэмжээндээ хүрэжэ, 32,5 процент болоһон аад, бусад оронуудай зүгһөө конкуренциин хэтдэһэнһээ шалтагаалан эрид ехээр уруугаа орожо, һүүлэй жэлнүүдтэ 19 процент хүрэтэр хороһон байха юм. 1947—48 онуудта США-гэй эзэлдэг хубинь капиталистическэ дэлхэйн промышленностиин бүтээн гаргаһан зүйлнүүдэй табанай гурбан хуби шахуу байһан аад, харин мүнөө — хахадынь болоо. Дайнай хойто тээхи экономическа арга боломжонуудаа ашаглалгын талаар США дээшээ гарахаяа болёо, шэнэ дэлгүүрнүүд бии болохо хэбэргүй байна. Тиимэһээ, үйлэдбэрилгынь саашадаа горьтойгоор ургаха арга боломжоньеү үгы болонхой.

Дэлхэйн капиталистическэ дэлгүүр дээрэ Баруун Германиин ба Япониин дахин гараханаа хойшо оршон байдал илангаяа ехээр хурсадаа. Эдэ оронууд, мүн баһа Англи ба Франци, дайнай урда тээ дэлхэйн дэлгүүр дээрэ эзэлдэг байһан позицияа хүсэлдүүлээ шахуу. Конкурентнүүдтэеэ хатуу шангаар тэмсээл һаа, орон бүхэнэй экспорт улам үргэдхэгдэжэ болохо байна. Баруун Германиин ба Япониин улам эдэбхитэй боложо байһанда Англи дураа гутана. Англи өөрынгөө дэлгүүрнүүдтэ бидэниие оруулнагүй гээд Баруун Германи ба Япони дураа гутана. Эдэнэр бултадаа Америкын Холбоото Штадуудта дураа гутаха яһала үндэһэ баримтатай байна, юундэб гэхэдэ — Америкын Холбоото Штадууд нэгэн талын худалдаа наймаа хэжэ, өөрынгөө дэлгүүртэ гадаадын товар оруулангүй байжа, Зүүн тээхи оронуудтай худалдаа наймаа хэхые хорижо, хүдөө ажахын продукт тушаа демпинг үүсхэжэ, бусад оронуудта хүндөөр нүлөөлдэг ондоошье хэмжээнүүдые абажа, дэлхэйн дэлгүүрые задагайруулна. Капиталистическэ оронуудай хоорондохи экономическа тэмсэл улам ехээр һүжэрэн дэлгэржэ байна.

Америкын Холбоото Штадуудай ба Великобританиин хоорондохи зүришэлдөөн урдынгаал янзаар гол һуури эзэлжэ байһаар. Англи болон Америкын хоорондо олон асуудалаар зүришэлдөөн гаранхай. Океанай саанахи конкурентнүүд «Атлантическа нэгэдэлээр» халха хээд, Британска империин стратегическэ ба экономическа гол һудалыень гартаа оруулжа байна, имперскэ зам харилсаае эзэмдэхэ, үлүү һайн тарифуудай системые үгы хэхэ, стерлингын зоһые мэдэлдээ оруулха гэжэ оролдоно. «Атлантическа нэгэдэл» ганса партнёртоо ашагтай туһатай байһан ушарые болюулха гэһэн эрмэлзэл Англида, мүн баһа Франци доторшье, улам ехэ боложо байһаниинь гайхалтай бэшэ.

Баруун Германиин экономическа хүсэнэй дахин һэргээлгэ дэлхэйн дэлгүүр дээрэхи оршон байдалые илангаяа хурсадхана. Дэлгүүрнүүдэй түлөө тэмсэхэдээ германска монополинууд юунэйшье урдаһаа тон харинагүй гэжэ дэлхэйн хоёр дайнай дүй дүршэл харуулна. Энээнһээ боложо, Баруун Европодохи оршон байдал хурсадана, юуб гэхэдэ, түргэнөөр ургажа байгаа германска үрьдилдөөшын бии болоһон ушар, тэрээниие дахинаа зэбсэгжэлгын замаар саашань түлхижэ байһан ябадал хадаа Франци болон Англида ямаршье һайн юумэ хэхэгүй байна. Мүн Баруун Германи доторхи байдалшье хурсадана, юуб гэхэдэ, концернэнүүд болон монополинуудай хүсые һэргээлгэ хадаа урдань засагые фашизмын гарта оруулһан хүсэнүүдэй һэргэн бодохо аюулые шангадхана.

Дэлгүүрнүүдэй асуудал улам хурсадана, юуб гэхэдэ, дэлхэйн шэнэ, улам ургажа байһан социалистическэ дэлгүүрэй бии болоһонтой дашарамдан, дэлхэйн капиталистическэ дэлгүүрэй хилэнүүд бүри уйтарна. Гадна, колониальна дарлалтаһаа сүлөөрһэн, хүгжэлтэ багатай оронууд өөһэдынгөө индустри байгуулжа ороо. Энээнһээ боложо, промышленна эд бараа худалдаха дэлгүүрнүүд саашадаа зайлашагүй хоморлохо болоно. Тиин худалдалгын дэлгүүрнүүдэй ба нүлөөгөө дэлгэрүүлхын түлөө тэмсэл империалистическэ лагерь дотор улам хурсадаха болоно.

Гэхэтэй хамта, капиталистическа оронуудтахи мүнөөнэй байдал социальна зүрилдөөнүүдэй улам улам шангадажа байһан онсо шэнжэтэй.

Хүдэлмэришэдтэ эсэргүү эрид шанга хуулиие капиталистическэ гүрэнүүдэй гаргаашье һаань, ажал дээрэ гарадаг арсалдаае правительствын зүгһөө «гуримшуулаашье» һаань, профсоюзуудай эрхые хизаарлаашье һаань, дайнай хойто тээхи жэлнүүдэй туршада забастовочно тэмсэлэй далайса дайнай урда тээхидэ орходоо бүри үргэдөө. Арба нэгэн оронуудһаа (США, Англи, Франци, Баруун Германи, Япони, Канада, Австрали, Швеци, Бельги, Голланди, Аргентина) абтаһан тусхай, тиимэһээ доошолуулагдаһан, мэдээнүүдые хараад, дайнай урда тээхи арбан жэлые (1930—1939) дайнай хойто тээхи арбан жэлтэй (1945—1954) сасуулжа үзэхэдэ, забастовконуудай тоо 67 мянгаһаа 101 мянга хүрэтэрөө олошорһон, забастовконуудта хабаадагшадай тоо 21 миллионһоо 73 миллион хүрэтэрөө олошорһон, тиихэдэ забастовконуудһаа боложо хаягдаһан хүдэлмэриин үдэрнүүдэй тоо 240 миллионһоо 672 миллион хүрэтэрөө олошорһон байна. Тиимэ болохолоороо дайнай һүүлэй арбан жэлэй турша соо болоһон забастовконуудай тоо дайнай урда тээ мүн тэды жэл соо болоһон забастовконуудай тооһоо нэгэ хахад дахин үлүү гарана, тиихэдэ хабаадагшадайнь тоо, хаягдаһан үдэрнүүдэйнь тоо дайнай урда тээхи хэмжээһээ хэдэн дахин үлүү гарана. Тиин капиталистическа дарлалтада эсэргүү хүдэлмэришэн ангиин тэмсэл улам эдэбхитэй болон шангадана. Франци, Итали, Япони, США ба Англида, һүүлэй жэлнүүдэй туршада Баруун Германида забастовочно хүдэлөөн улам шангадана, ниитын шэнжэтэй болоно.

Дайнай һүүлэй үе ямар онсо шэнжэтэйб гэхэдэ, хүдэлмэришэн анги политическэ гол шухала асуудалнуудай талаар улам бүри эрид шангаар тэмсэнэ. Олон томо томо профсоюзууд, политическэ ямаршье шэглэлтэй байгаа һаа, уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулхын түлөө, яаралтайгаар зэбсэгжэлгые зогсоохын түлөө улам эдэбхитэйгээр тэмсэнэ. Французска ба итальянска хүдэлмэришэн анги, французска компарти, Италиин коммунистнууд болон социалистнууд парламентска һунгалтануудай үедэ тон ехэ амжалта туйлаа. Эдэ амжалта хадаа хүдэлмэришэн ангиин партинууд өөһэдынгөө оронуудай үргэн олон хүн зондо дурлагдадаг, хүндэлэгдэдэг болоо гэжэ харуулна. **(Үни удаан альга ташалга).**

Капиталистическа оронуудтахи байдалые шэнжэлээд байхадаа, ямар тобшолол хэхэ хэрэгтэйб?

Капиталистическа дэлхэйн оршон байдалдахи гүнзэгы зүрилдөөнүүд улам үргэдэнэ. Үйлэдбэриин ниитын шэнжэ ба үбэршэлэн эзэмдэдэг энгэй капиталистическа формо хоёрой хоорондохи, үйлэдбэриин ургалта ба түлбэриин шадалай бага бололгын хоорондохи, экономическа кризистэ хүргэдэг зүрилдөөн шангадана. Капиталистическа гүрэнүүдэй хоорондохи зүрилдөөнүүд үргэдэнэ, худалдалгын дэлгүүрэй ба нүлөөгөө дэлгэрүүлхын түлөө тэдээнэй хоорондохи тэмсэл хурсадана. Социальна зүрилдөөнүүд үргэдэн гүнзэгырнэ, өөһэдынгөө гол шухала эрхэнүүдэй ба интересүүдэй түлөө хүдэлмэришэн ангиин, арад үргэн ниитын тэмсэл шангадана. Тиин капитализм экономическа ба социальна шэнэ доһололгонууд тээшэ хэлбэришэгүйгөөр дабшажа ябана.

3. Эзэрхэг түримхэй блогуудые байгуулдаг, „хүйтэн дай“ һүжэрөөдэг империалистическэ политика. Уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулхын түлөө арадуудай хэдэг тэмсэл

Нүхэдүүд! КПСС-эй XIX ба XX съезднүүдэй хоорондохи үе соо уласхоорондын харилсаануудай талаар сэхэн хубилалтанууд болоо.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай дүүрэмсээр, уданшьегүй Америкын Холбоото Штадуудай, Англиин ба Франциин политика дотор хархис, милитаристска бүлэгүүд улам ехээр нүлөөлдэг болоһон, экономическа ба политическэ хашалтын, заналтануудай ба сэрэгэй тухиралгануудай ашаар бусад оронуудта өөһэдынгөө дура хүсэлые баадхаха эрмэлзэл булюу ехэ болоһон байна. Иимэрхүү шэглэл «хүсэрхэлгын хараа бодолой» политика гэһэн нэрэтэй болоо. Дэлхэйе эзэмдэхэ гэһэн, мүн хүдэлмэришэнэй, демократическа болон национально-сүлөөрэлгын тэмсэлые дараха гэһэн мүнөөнэй империализмын эгээн эзэрхэг түримхэй бүлэгүүдэй эрмэлзэлгэнүүд, социализмын лагерьта эсэргүүгээр сэрэгэй бүтэхэгүй һэдэлгэнүүдые хараалһан түсэбүүд тэрэ шэглэл дотор харагдаба.

Дайн сэрэг галзуугаар номнон түхеэрэлгэ уласхоорондын оршон байдалые муудуулһан байна. Яаралтай зэбсэгжэлгэ улам бүри айхабтар ехэ хэмжээтэйгээр хэгдэдэг болоо һэн. США-гэй хилэһээ олон мянган километр газарта байһан гүрэнүүдэй территори дээрэ американска сэрэгэй томо томо олон базанууд байгуулагдаа, эдэнь гол түлэб СССР-тэ ба арадай демократиин оронуудта эсэргүүгээр шэглүүлэгдэнхэй. Социалистическэ лагериин оронуудта эсэргүүгээр «хүйтэн дайн» гээшэ хэгдэжэ эхилһэн байна. Гүрэнүүдэй бэе бэедээ этигэлсэхэгүй ябадал зорюутаар һүжэрөөгдэдэг, арадууд бэе бэедээ эсэргүүгээр тухирагдадаг болоһон байна. Корейдэ шуһата дайн һүжэрөөгдэһэн, Индо-Хитадтахи дайн олон жэлнүүдтэ унжагайруулагдаһан байгаа.

«Хүйтэн дайе» үүдхэн зоригжуулагшад сэрэгэй блогуудые байгуулха замда оронхой. Олохон оронууд арадуудай дура хүсэлдэ зүришэн эзэрхэг түримхэй амяарланги бүлэглэлнүүдтэ—
тическа блогто, Баруун-европейскэ со
да (Зүүн-Урда Азидахи сэрэгэй блогто
пактда татагдан оруулагдашоо.

Сэрэгэй бүлэглэлнүүдые эмхидхэгш
хэхын тулада, «коммунистическэ аюул
шалхын тулада нэгэдэжэ байнабди гэ
Теэд энэнь тон худал хуурмаг юм. И
ческэ гүрэнүүд дэлхэйе дахин хубаахи
дээ ходоо сэрэгэй бүлэглэлнүүдые
байгаа гэжэ түүхэ доторһоо мэдээжэ
дэлхэйе эзэмдэхэ гэһэн һэгэ гүрэнэй ш
далдалһан халхабша болгогдожо «ан
мын» лозунг дахин хэрэглэглэнэ. Эндэ
ниинь юуб гэбэл, США али болохо бү
ба пактнуудые байгуулха аргаар капи
дэлхэйдэ эзэрхэнги байдалаа батадха
лэглэлнүүдтэ оролсодог бүхы партнеру
гөө дура хүсэлые үгэ дуугүйгөөр дүүргэ
хо гэжэ хүсэнэ.

«Хүсэрхэлгын хараа бодолой» пол
дэлхэйн оршондохи шэнэ «хүсэнүүдые
болгожо», шэнэ дайнай хэгдэхэ ябадал
болгохо байһан хэбэртэйгээр тиимэ пол
зоригжуулагшад баталдаг байна. Иимэ
баруунай гүрэнэй ажал-ябуулагшадай
нөөр дэлгэрэнхэй. Тиимэһээ энэ хараа
дото удхые эсэстэнь хүрэтэр элирүүлх
ришье шухала байна.

Яаралтай зэбсэгжэлгын ашаар эб на
хижүүлжэ болохо гээшэ гү? Энэ асууда
ушар удхагүй шэнгеэр һанагдаха бай
хамта, «хүсэрхэлгын хараа бодолой» по
ла баримталагшад яаралтай зэбсэгжэлг
рамдал сахиха гол шухала арга мэтээ
Сэрэгэйнгээ хүсэ шадалые ехэ болгох
рэнүүдэй хоорондо үрдилдөөнэй болож
дайн сэрэгэй аюул бага болоногүй, хар
болоно гээшэ.

Яаралтайгаар зэбсэгжэлгэ, «хүсэ бар
литика, эзэрхэг түримхэй бүлэглэлнүүд
га, «хүйтэн дайн»—эдэ бүхы хадаа ул
байдалые хурсадуулангүй байха аргаш
хөөрөөшье хурсадуулаа. Тоосоото үе с
событинуудай хүгжэлтын нэгэ шэглэлы
гаа.

Теэд мүнөө үеын дэлхэй дээрэхи бүх
монополистнуудай эрхэ мэдэлдэ бултада
гэжэ харуулһан бусадшье зүйлнүүд эдэ
уласхоорондын оршон байдалда болоһон

Социализмын, демократиин ба эб найр
сэнүүдэй, национально-сүлөөрэлгын хүд
сэнүүдэй хэлбэришэгүйгөөр бэхижэлтэ ш
хашанартай байна. Энэ үе соо Советскэ С
тадай Арадай Республикын болон бусад
ческэ оронуудай гадаадын политическэ
үшөө ехээр бэхижээ, тиихэдэ тэдэнэй
дэ ба уласхоорондын холбоо барисаань
шэгүй ехээр ургаа. Социализмын уласхо
герь дэлхэйн событинуудай ябасада у
нүлөөгөө үзүүлнэ. **(Альга ташалга).**

Бүлэглэлнүүдтэ хабаадахагүй гэһэн я
даадынгаа политикын ёһо гурим болго
болон Азиин эб найрамдалда дуратай бү
дэй дэлхэй дээрэ бии болоһон ябадалта
дан эб найрамдалай хүсэнүүд горьтойгоо
Сэрэгэй империалистическэ бүлэглэлнүү
далга хадаа тэдэ оронуудые эзэрхэг тү
лэй сэрэгэй авантюрада хабаадуулха а
шангадхана, тэдэниие яаралтайгаар з
аюултай эрьюулгэ руу татан оруулха ба
оронуудай политическэ ударидагшад зү
но.

Тэрэнэй эсэстэ уласхоорондын оршо
«эб найрамдалай зоно» үргэнөөр бай
Европын болон Азиин социалистическэ
рамдалда дуратай социалистическэ бэ
нүүдые хабаадуулна. Миллиард хахад
гү, али манай бүмбэрсэг дэлхэйн хүн
хиин ажаһуужа байгаа дэлхэйн бүмбэр
тар ехэ тала дайдые энэ зоно эзэлнэ.

Эб найрамдалые хамгаалан, үргэн ол
хилһэн эдэбхитэй ажал-ябуулгань уласх
бытинуудай ябасада гүнзэгы ехээр нү
най аюулда эсэргүү арад олониитын м
тэмсэлэй хэмжээн болон эмхидэлгэй
тиимэ юумые түүхэ дотор оложо боло

Урданайхидаал адляар, эдэ бүхы ж
найрамдалые сахихын түлөө, ажалшада
лай интересүүдэй болон оронуудайнгаа
бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэжэ
мунистическэ партинууд дайнай аюул
ябуулгада эсэргүү үлэмжэ эдэбхитэй б
тэмсэлшэд байһанаа харуулаа. Һүүл
капиталистическэ оронууд дотор ехэ б
болон ядарал коммунистнуудай хуби
бэшье, компартинууд тэдэ шалгалтану
түрэтэйгөөр дабан гаража шадаа **(Үни**
ташалга).

Тиихэтэй нэгэн хамта бусад олон ара
даа дайнда эсэргүү тэмсэнэ. Хэрбээ эб н
хэрэгые аршалан хамгаалжа байгаа эл
дэй холбоогүй байхаяа болёо һаань,
аша үрэ үшөө ехэ байха байгаа. Хү
ангиин, тэрэнэй профессиональна союз
лэй асуудал, тэрэнэй политическэ парти
мунистнуудай, социалистнуудай болон
шэдэй бусад партинуудай нэгэдэл има
хашанартай болоо.

Үни удаан жэлнүүдтэ олохон оронууд
мэришэн ангиин таһаранги байһан яба
рэнэй элдэб отрядуудай нэгэдэмэл фронт
сэдэггүй байһан ябадалынь мүнөө үеын
бэшэ хохидолынь болоно. Элдэб отряд
дэмэл фронтгүйгөөр тэмсэдэг ушарынь
нүүдтэл туһатай. Гэхэтэй хамта, мүнө
нахада, иимэ байдалые хубилгаха хара
ложо байна. Хүдэлмэришэнэй бүхы
дүтэлүүлэн холбохые, харилсаатай ба
сал эрихэ бэшэ, харин энэ харилсаанай
то арга боломжо байгуулһан тиимэ ол
нуудые мүнөө ажабайдал ээлжээтэ асу
табина. Тэдэнэй гол шухалань хадаа ш
суулха тухай асуудал мүнөө болоно. Хэр
ришэн анги нэгэдэмэл эмхитэй хүсэн бо
һаань, хатуу зоригтой байгаа һаань, да

(Үргэлжэлэлынь 3-дахи нюу

...тиин XX съездэ Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй

ТООСООТО ЭЛИДХЭЛ

КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи Секретарь нүхэр Н. С. ХРУЩЕВОЙ хэһэн элидхэл

(Үргэлжэлэлынь)

...ушарнууд хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй ...ябуулагшадта түүхэтэ ехэ харюусалга ...б найрамдалай түлөө тэмсэлэй интере... ...рлтэ табинаб гэхэдэ, бэе бэеэ гэмнэ... ...орхижо, үгэеэ ойлголсохо, тэ... ...өөр харилсаа холбоо байгуулха арга ... Гэхэ зуура, социализмда орохо фор... ...й асуудалаар бидэнһээ ондоо үзэл бо... ...лдаг, социалистическэ хүдэлөөнэй бү... ...дтай харилсаа холбоо тогтоожо боло... ...шухала байна. Энэ асуудалаар үнэхөө... ...эн хүнүүд тэдэнэй дунда олон бии, ...дүүрэлгэнь харилсаа холбоо тогтоолго... ...лохогүй бшуу. Мүнөө олохон социал... ...д дайнай аюулда, дайн сэрэгэй бэлэд... ...үүсэн, социалистическэ оронуудтай дү... түлөө, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэхи нэ... ...өө эдэбхитэйгээр тэмсэхые хүсэнэ. Тэдэ ...окрадуудые үнэн зүрхэнһөө һайшаа... ...рамдал ба ажалшадай аша туһые хам... ...ун хэрэгэй түлөө тэмсэлдэ манай орол... ...хэхын тула шухала бүхы юумэ хэхээр ...бди. (Альга ташалга).

...лнүүдтэ уласхоорондын событинуудай ...бадалһаа харахада, амгалан байдал са... ...тэмсэлдэ арад зон улам олоороо жаг... ...байна. Империалистическэ засаг ба... ...гүүд энэ ушарые хэрэгсээнгүй байха ар... ...үсэ баримталха» гэдэг политика эсэргүү ...һэн оронуудтаа нүлөөлжэ шадангүй ...ыень империалистическэ бүлэгүүдэй дун... ...бодолтой түлөөлэгшэд мэдэржэ эхилээ. ...тэрэ политиканы капиталистическэ оро... ...д зондо хүндэ хохидол ушаруулаад, ...е бүри схээр гутаагаа. «Хүсэ баримтал... ...литикые дайнай аюул һүжэрөөдэг, аван... ...ёһоной, арадта харша политика ...н түрэлтэнэй тон олонхинь ехэтэ буруу... ...ашагүй эдэ баримтануудһаа боложо, ...нуудай нүлөө ехэтэй бүлэгүүдэй дунда ...эээр ухаан мэдэрэл орохо шэнжэ үзэгдэ... ... Социалистическэ лагериин оро... ...сэргүү дайн үүдхэгдээ һаа, ка... ...хуби заяанда ямар ехэ аюу... ...лдохо байһыень тэдэ бүлэгүүдтэ ...улам олон хүнүүд ойлгодог боло... ... Капиталистическэ оронуудай засаг ...лэгүүдэй тиимэ дай үүдхэхэ гэжэ һэдээ ...хиин хүдэлмэришэн анги ба үргэн олон ...болоод лэ арадуудые аюулта дайнууд... ...байгуулалта тушаа эрид шанга тобшо... ...хэхэ байһаниинь дамжаггүй. (Үни ...ташалга). Атомна зэбсэг хэ... ...дайнда «илагша байхагүй» гэжэ ...оронуудай элитэ ажал-ябуулагшадай ...ыень һүүлэй үедэ ходо дууланабди, ...н болоһон ябадал бэшэ байна. Капи... ...бээ дай үүдхээ һаа, дэлхэйн шэнэ дайн... ...лохо гэжэ мүнөө дээрээ хэлэхээ зүрхэ... ...һаа, социалистическэ лагерь илагдаша... ...дэ ажал-ябуулагшад сэхэ мэдэрхэ баа... (Нэрьемэ альга ташалга).

...түримхэй политикые оронуудайнь ара... ...уушааһан дээрэһээ, мүн баһа Зүүн зүг... ...эй арбан жэл соо империализм булигдан ... колониализмын үнинэй түшэг тулгань ... арадуудай өөһэдынгөө хуби заяае ...түлөө өөһэдөө бүришье зоримгойгоор ...оһон дээрэһээнь, империалистическэ ...й байдал улам муудаа.

...периализмын колониальна ...темын һандаран уналга

...ска социалистическэ революци империа... ...лониальна системэдэ тон шанга сохилто ...иальна арадуудай национальна сүлөөрэл... ... Агуусхэ Октябриин нүлөө доро онсо ехэ ...р дэлгэрһэн, удаадахи жэлнүүдтэ үргэл... ...периализмын бүхы колониальна системые ...изистэ оруулһан байна.

... хоёрдохи дайнда фашистска Германиие, ...стическэ Япониие бута сохиһон ябадал ха... ...нууд ба бусадһаа мэдэлтэй оронуудта... ...лгын тэмсэлые шангадхаһан байна. Фа... ...мократическа хүсэнүүдэй илаһан ябадал ...болохо байһандаа этигэлые дарлагдаһан ...арадуудта түрүүлээ.

...болоһон илалта түгэс революци колони... ...темэдэ удаадахи ехэ сохилто хээ. Энэ ре... ...эстэ империализм туйлай ехэ диилдэл... ...байна.

...айнгоо тоогоор дэлхэйн хоёрдохи орон— ...өөһэнгөө бэеэ даанхай байдал туйлаа. ...донези, Египет, Сири, Ливан, Судан ба ур... ...иальна байһан бусад хэдэн оронууд бэеэ ...болоо. Тиин һүүлэй арбан жэлэй турша соо ...ьна ба колониальна шахуу байһан дулды... ...йдалһаа нэгэ миллиард хоёр зуу гаран мил... ...гэхэ, гү, али дэлхэйн бүмбэрсэгэй хүн зо... ...д шахууһь сүлөөрһэн байна. (Үни удаан ...алга).

...ализмын колониальна системын һандаран ...айһан ябадал хадаа дайнай хойто тээхи ...хы дэлхэйн түүхэтэ событи мүн болоно. ...гаад жэлэй туршада хүн түрэлтэнэй обще... ...гжэлтын гол замай хажуу тээ колонизатор... ...ригдажа байһан арадуудай һалбаран ман... ...ууехэ үе ерээ. Арадай Хитад ба бэсэ даан... ...йска Республика агуусхэ гүрэнүүдэй зэр... ... Зүүн Урда Азиин, Арабска Зүүн зүгэй ... политическэ, экономическа дэбжэлтэ бо... ... Африкын арадууд һэргэжэ эхилээ. Бра... ...Чилида ба Латинска Америкын бусад оро... ...национально-сүлөөрэлгын тэмсэл шангадаа. ... Индо-Хитадта, Индонезидэ болоһон дай... ...ла сүлөөтэ, бэеэ даанхай байдалай түлөө ... эрид шиидэнгеэр ороһон арадуудые импе... ...ууд зэбсэгтэ интервенци хээдшьс, даража ...й байна гэжэ харуулаа. Колониализмын ... системые гүйсэд усадхаха тухай асуудал ...эрэй эгээ хурса, гол шухала асуудалнуудай ...лгогдон табигдаад байна. (Альга ташалга). ...й урилшалан хэлэһэн шэнэ үе бүхэдэлхэйн ...ерэжэ, Зүүн зүтэй арадууд бүхы дэлхэйн ху... ... шиидхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадана, ...рондын харилсаанда мүнөө шэнэ, ехэ һуури

эзэлнэ. Дайнай урда тээхи үеынхиһээ мүнөө ондоо боложо, Азиин олонхи оронууд бүрин эрхэтэй гүрэнүүд гү, али гадаадынгаа политикые өөһэдөө ябуулха эрхээ шангаар хамгаалагша гүрэнүүд болоод, дэлхэйн оршондо гараа. Уласхоорондын харилсаан ехэнхидээ сагаан шарайта арадуудай ажабайдаг гүрэнүүдэй харилсаанай хэмжээһээ гаража, ёһотой бүхэдэлхэйн харилсаанай шэнжэтэй боложо байна.

Урдань колонинууд ба колонинууд шахуу байһан оронуудай арадуудай политическэ эрхэ сүлөө туйлалга тэдэнэй хүсэд бэеэ даанхай болохо эгээн түрүүшын ба тон шухала, тайлбарилан хэлэбэл, экономическа бэеэ даанхай байдал туйлаха эрхэ нүхэсэл мүн. Азиин сүлөөрһэн оронууд өөһэдынгөө промышленностиие байгуулха, өөһэдынгөө техническэ интеллигенциие бэлдэхэ, арадайнгаа ажабайдалые һайжаруулха, өөһэдынгөө олон зуун жэлэй национальна соёл культурые һэргээн хүгжөөхэ замаар дабшажа ябана. Бэеэ даагаад хүгжэхэ замда ороһон оронуудай үмэнэ эрхим һайн ерээдүйн түүхэтэ арга боломжонууд бии боложо байна.

Эдэ оронууд дэлхэйн социалистическэ системэдэ ородогшьегүй һаа, бэеэ даанхай национальна экономикоёо байгуулхын, өөһэдынгөө арадуудай ажабайдал һайжаруулхын тулада тэрэ системын туйлаһан амжалтануудые ашаглажа шадаха байна. Одоо тэдэнэр мүнөөнэй түхеэрэлгэ абахын тулада өөһэдынгөө урдын дарлагшадта ошожо гуйхаяа болёо. Тэдэ оронууд энээнэйнгээ түлөө политическэ гү, али сэрэгэй шэнжэтэй ямаршье уялгануудые абангүйгөөр иимэ зэмсэг түхеэрэлгые социализмын оронуудһаа абажа шадаха байна.

Советскэ Союзай болон социалистическэ лагериин бусад оронуудай оршон байһан баримта, һула хүгжэлтэтэй оронуудта адли тэгшэ эрхын, бэеэ бэедээ ашагтай байлгын үндэһөөр тэрэ лагериин оронуудай туһалхаар бэлэн байһан ябадал колониальна политикын замда горьтой ехэ һаад хаалта болоно. Империалистнууд һула хүгжэлтэтэй оронуудые имагтал эгээн ехэ ашаг олзо абаха арга боломжотой газар гэжэ харадаг байхаяа болинхой. Тэдэнэр эдэ оронуудтай харилсаануудые тогтооходоо буулта хэхэ баатай болоо.

Зүгөөр, бүхы оронууд колониальна дарлалтаһаа үшөөл сүлөөрөөгүй байна. Африка түбиин ехэхэн хубинь, Азиин, тэрэшэлэн Дунда ба Урда Америкын зарим оронууд колониальна ба колониальна шахуу байдалда байһаар. Тэдэ оронуудые империалистическэ гүрэнүүдэй аграрно-түүхэй эдлэл абадаг газар болгон бариһаар зандаа. Бэеэ даагаагүй оронуудай хүн зоной байдал тон муу байһаар.

Нүлөөлхэ, түүхэй эд абаха газарай, эд товараа худалдаха дэлгүүрнүүдэй түлөө колонитой гүрэнүүдэй хоорондохи зүршэлдөөнүүд ба тэмсэл улам ехэ болоно. США хадаа европейскэ гүрэнүүдэй колонинуудые буляан абахаяа оролдоно. Урда Вьетнам Франциин гарһаа США-гэй гарта орожо байна. Американска монополинууд Африкадахи французска, бельгийскэ, португальска мэдэлэй газарнуудта добтолжо байна. Хэнэйшье мэдэһээр, урдань Иранай нефтиин баялигууд бүримүһэн англичанинуудай гарта байгаа. Мүнөө тэдэнэр эдэ баялигуудаа американецуудтай хубааха баатай болонхой, тиин англичанинуудые американска монополинуудай бүримүһэн түрихын түлөө тэмсэл боложо байна. Пакистанда ба Ирагта американска нүлөөн ехэ болоно, энэнь «сүлөөтэ ябуулга» гэдэгээр далдалагдана.

Американска монополинууд Дунда ба Урда Америкын оронуудта булюу байһанаа ашаглан, тэдэ оронуудай олохонойнь экономикые хүн зондо оройдоошье аша туһагүй нэгэн талын шэнжэтэй, эрэмдэг муу болгоно, тэдэнэй промышленна хүгжэлтые һаатуулна, тэдэниие экономическа дулдыдалгын хүшэр хүндэ байдалда оруулна.

Урдынгаа эзэрхэг байдалые үлөөхын, зарим нэгэн газарнуудта тэрэнээ дахиншье тогтоохын тулада колониальна гүрэнүүд колонинуудай арадуудые түүхын ёһоор буруушаагдаһан зэбсэгтэ аргаар дараха ябадал хэрэглэнэ. Тэдэ гүрэнүүд һула хүгжэлтэтэй оронуудта «туһаламжа» хүргэһэн хэбэртэй болоод, колониальна дарлалтын шэнэ формонуудые хэрэглэнэ. Тэрэ «туһаламжа» гэдэгынь колонизаторнуудта угаа ашагтай юм. Жэшээ болгон Америкын Холбоото Штадуудые абаад үзэебди. Хэнэйшье мэдэһээр, Америкын Холбоото Штадууд һула хүгжэлтэтэй оронуудта американска буу зэбсэг үгэжэ, тиимэ янзаар «туһаламжа» үзүүлдэг байна. Энэнь сэрэгэй захилнуудай ашаар өөрынгөө промышленностиие хүдэлмэреэр хангаха арга американска монополинуудта олгоно. Хожомынь бюджедэй мүнгөөр, американска налог-түлэгшэдэй хүзүүгээр сэрэгэй промышленностиин олон миллиард мүнгэнэй продукци һула хүгжэлтэтэй оронуудта эльгээгдэдэг байна. Иимэ «туһаламжые» буу зэбсэгээр абаһан гүрэнүүд заатагүй дулдыданхай байдалда ородог, өөһэдынгөө арминуудые олон болгохо замда ородог, энэнь алба налог ехэ болгодог, һула хүгжэлтэтэй оронуудай хүн зоной байдалые муудуулдаг байха юм.

Монополистнууд «хүсэ баримталха» политикые үргэлжэлүүлхээ оролдоно, «хүйтэн дай» усадхалга тэдэндэ ашаггүй байна. Юундэ тиимэб? Юундэб гэхэдэ, дайн сэрэг номнолгые һүжэрөөлгэ хадаа империалистическэ добтолгые зүбтүүлхэ арга, арад олониитые айлгаха, налогуудай ехэ болоһон ябадалые зүбтүүлхын тулада арад олониитын ухаан бодолые төөрюулхэ арга мүн болоно. Налогууд хадаа сэрэгэй захилнуудта хэрэглэгдэдэг ба миллиардернүүдэй гарта ородог байха юм. Тиимэ болохолоороо, «хүйтэн дайн» гээшэ сэрэгэй промышленностиин дээдэ хэмжээе алдахагүй ба айхабтар ехэ олзо олохо аргань мүн болоно.

Һулаар хүгжэнги оронуудта «туһаламжа» гэжэ нэрэтэй юумэн хадаа тусхайта политическэ условитойгоор, тэдэ оронуудые сэрэгэй хархис бүлэглэлнүүдтэ татан оруулха, сэрэгэй хамтын пактнуудые баталха условитойгоор, дэлхэй дээрэ эзэрхэлгэ тогтоохо гэхэ гү, али американска империалистнуудай өөһэдынь нэрлэдэг ёһоор, «дэлхэйн хүтэлбэри» туйлаха ябадалда зорюулагдаһан американска гадаадын политикые дэмжэхэ условитойгоор үгтэдэг байха юм.

СЕАТО, Багдадска пакт хадаа гансал сэрэгэй хархис ба политическэ бүлэглэлнүүд бэшэ, харин боголшолгын зэбсэг мүн, һулаар хүгжэнги оронуудые мүлжэлгын шэнжэ түхэлөөрөө колониальна шэнэ формо мүн болоно. СЕАТО дотор Пакистаншье, Таиландшье, Багдадска пакт дотор Ирагшье, Ираншье, Турцишье политика шиидхэдэггүй байһаниинь бултанда элитэ.

Тиимэ бүлэглэлнүүдые байгуулга ба зарим оронуудые нүгөөдэ заримандань эсэргүүгээр табилга хадаа экономическа талаараа һулаар хүгжэнги оронуудые холбоогүй болгохо арга мүн. «хубаагаад, эрхэ мэдэлдээ аба» гэһэн колонизаторнуудай үнинэй мэдээжэ политикын үргэлжэлэл мүн болоно. Тэдэнэр Багдадска пактые хэрэглэжэ, Арабска Зүүн зүгэй оронуудые амяарлан һалгааха гэжэ һэдэнэ. Тэдэнэр СЕАТО-ые хэрэглэжэ, Зүүн-Урда Азиин оронуудые амяарлан һалгаахые эрмэлзэнэ.

Бүлэглэлнүүдтэ хабаадаха ябадалда эсэргүүсэн хэһэн зүүн зүгэй оронуудай арадуудай тэмсэл хадаа национальна бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэл мүн. Сэрэгэй бүлэглэлнүүдтэ хабаадуулха гэжэ баруун гүрэнүүдэй оролдоссотойгоор хэһэн һэдэлгые Зүүн-Урда Азиин, Дүтын ба Дунда Зүүн зүгэй оронуудай диилэнхи олонхидойнь арсан буруушааһан ябадал тушаан болоһон ушар бэшэ.

Һулаар хүгжэнги оронуудай арадуудые өөһэд хоорондонь, тэрэшэлэн социалистическэ лагериин арадуудтай эбыень таһалха гэжэ хэды оролдобошье һаань, тэдэнэрэй эбтэ байдал болон хани харилсаан улам бүри бэхижэнэ. Зүүн зүгэй арадуудай эбтэ байдалай ургаһан ябадалые Азиин болон Африкын 29 оронуудай Бандунгска конференци эли тодоор харуулаа. Тус конференциин шиидхэбэринүүд Зүүн зүгэй хэдэн зуун миллион арадуудай дура зоригые харуулаа. Тус конференци колонизаторнууд болон эзэрхэг түримхэйшүүлэй хараа бодолдо хүсэтэ сохилто хээ.

Колониальна дарлалтые абажа хаяһан Зүүн зүгэй арадуудай, социализмын оронуудай арадуудай эбтэ барисаан ба холбоо харилсаан урган бэхижэнэ. Советскэ Союзда Индиин болон Бирмын түлөөлэгшэнэрэй ерэһэн ба Индидэ, Бирмэдэ болон Афганистанда Советскэ Союзай түлөөлэгшэнэрэй ошоһон ябадал энээниие эли тодоор гэршэлэн харуулаа. Мүнөө үеын уласхоорондын байдалай гол үндэһэн асуудалда—бүгэдэниитын эб найрамдал, бүхы гүрэнүүдэй национальна бэеэ даанхай байдал сахиха ба бэхижүүлхэ тухай асуудалда Советскэ Союзай болон дэлхэйн агуусхэ гүрэнүүдэй нэгэн—Индиин Республикын, мүн тэрэшэлэн Бирмын болон Афганистанай үзэл бодолой нэгэн адли байһаниинь тэдэ айлшалалгануудай эсэстэ батадхагдаа.

Агуусхэ советскэ арадай түлөөлэгшэдые имагта халуунаар, баяртайгаар угтаһан ушар, Советскэ Союзда Зүүн зүгэй оронуудай арад түмэнэй тон ехээр этигэдэг, дурладаг байһыень эли тодоор гэршэлэн харуулаа. Энэ этигэл найдабариин эшэ үндэһые элирхэйлэн, египетскэ «Аль-Ахбар» газетэ һаяхан зүбөөр иигэжэ бэшэһэн байна: «Росси арадуудай һэшхэлые, тэдэнэй эрхэ ба сүлөөе худалдан абаха гэжэ һэдэнэгүй. Росси арадуудта гараа һарбайгаад, өөһэдынгөө хуби заяае арадууд өөһэдөө мэдэхэ ёһотой гэжэ хэлээ, тэдэнэй эрхэ болон эрмэлзэлгые мэдэрдэг, сэрэгэй пактнуудта гү, али бүлэглэлнүүдтэ хабаадахыень арадуудһаа эринэгүй». Колониализмда эсэргүүсэн эрид шангаар тэмсэдэгэйнь түлөө, бүхы арадуудай хоорондоо тэгшэ эрхэтэй, хани барисаатай байхые хүсэдэг политикынь түлөө, эб найрамдалай гадаадын политикые сэхэ шууд ябуулдагайнь түлөө манай орониие олон миллион хүнүүд ехэтэ һайшаан амаршалдаг байха юм. (Нэрьемэ, үни удаан альга ташалга).

5. Советскэ Союз эб найрамдал, уласхоорондын аюулгүй байдал бэхижүүлхын түлөө тэмсэнэ

Эб найрамдалта гадаадын политика сахиха гэдэг ленинскэ ёһо гуримуудта үнэн байдаг Советскэ Союз уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулха ба эб найрамдал бэхижүүлхэ хараа бодолые шууд баримталан бэелүүлжэ, энэ замдаа ехэ амжалтануудые туйлаа. Советскэ Союзай амгалан зорилгото үүсхэлэй хүгжөөгдэһэн эгээн шухала ушарнуудые һануулхамни.

Нэгэдэхинь, агуусхэ гүрэнүүдэй хоорондын харилсаануудай һайжарһан ябадал болоно.

Хоёрдохинь, Зүүн зүгтэ дайнай гуламтануудые усадхаһан, Европодо ба Азида дайн байлдаануудай, хеморооонуудые шэнээр үүдхэгдэхэ аюулые зайсуулһан ябадал болоно.

Гурбадахинь, Европодохи түгшүүрилые һуларуулха зорилгоор хэдэ хэдэн гүрэнүүдтэй харилсаануудаа гуримшуулан заһаруулһан (ахадүү Югославитай харилсаагаа һайжаруулһан, Австритай Гүрэнэй договор баталһан, СССР-эй ба Германска Федеральна Республикын хоорондо дипломатическа харилсаа тогтооһон ба бусад) ябуулганууд болоно.

Дүрбэдэхинь, Европодо аюулгүй байдал хамтаараа сахихаар системэ байгуулха, буу зэбсэг хуряаха, атомна зэбсэг хоримжолхо, германска проблемэ гэхэ мэтэ асуудалнуудые шиидхэхэ шэнэ арга мүр бэдэрһэн байнабди.

Табадахинь, эб найрамдал сахиха хараа бодол баримталдаг бүхы гүрэнүүдтэй эрид шууд дүтэлэлсэхэ ябадал болоно.

Зургаадахинь, уласхоорондын харилсаануудые, холбоо барисаае бүхы талаарнь үргэдхэхэ: ондоо оронуудай гүрэнэй ажал-ябуулагшадтай советскэ гүрэнэй ажал-ябуулагшадай нюураараа уулзаха, манай партиин ба бусад оронуудай хүдэлмэришэнэй партинуудай түлөөлэгшэдэй хоорондо, профессиональна союзуудай хоорондо холбоо барисаа, харилсаа эмхидхэхэ, парламентска, олониитын болон бусад делегацинуудые олоор эльгээлсэдэг болохо, худалдаа наймаанай ба бусад экономическа холбоо барисаа, туризм хүгжөөхэ, студентнүүдые олоор эльгээлсэхэ ябадал болоно.

СССР-эй эб найрамдалта үүсхэлынь уласхоорондын оршон байдалда ехээр нүлөөлдэг эгээн шухала зүйлнүүдэй нэгэн болоо.

Эб найрамдалда дуратай бүхы оронуудай дэмжэлгэ, хамтын ябуулганууд Советскэ Союзай амгалан зорилгото үүсхэлэй амжалта туйлалгада нилээд ехэ туһа хүргэһэн байна. Корейдэхи, Индо-Хитадтахи дайн байлдаае болюулхын тула тон ехэ юумэ хэһэн, Азида хамтаараа эб найрамдал сахиха пакт баталха тухай мэдээжэ дурадхал оруулһан Хитадай Арадай агуусхэ Республика эб найрамдалай хэрэгтэ илангаяа ехэ үүргэ дүүргээ. дүүргэжэ байна. Агуусхэ Индийскэ Республика Азида ба бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ ехэ туһа хүргөө. Уласхоорондын оршон байдалые һайжаруулхын түлөө СССР-эй хэһэн алхамуудые бүхы оронуудай олон миллион эгээлэй хүнүүд ехээр һайшаан дэмжээ.

Эб найрамдалда дуратай гүрэнүүдэй ба арадуудай гаргаһан оролдолгонь дэмы хосороогүй. Дайнай хойто тээхи жэлнүүдтэ уласхоорондын түгшүүрил анха түрүүшынхеэ зарим тэды һуларһан байха юм. Тиимэ оршон байдалда дүрбэн гүрэнэй Правительствонуудай Толгойлогшонорой Женевскэ зүблөө зарлаха арга бии болгогдоһон байгаа. Оронуудай хоорондоо хэлсээ хэхэ арга методэй тон шухала ба зүб байһые тус зүблөөн тодоруулан харуулаа. Харилсаа холбоо тогтоохо, хэлсээ баталха гэжэ алишье талаһаа хүсөө һаань, уласхоорондын харилсаануудай эгээн орёошье асуудалнуудые хэлсээнэй үндэһөөр шиидхэжэ болохо юм гэдэг СССР-эй хараа бодолой зүб байһые энэ зүблөөн гэршэлэн харуулаа.

Мүнөө заримнуул «Женевын ёһо заншалые» үгы хэхэ гэжэ һэдэнэ.

Баримтануудай харуулжа байһанай ёһоор, баруун оронуудай зарим бүлэг хүнүүд Советскэ Союзда хашалта хэжэ, тэрээндэ гансаарандань буулта хүүлхэ гэһэн найдабаряа үшөөл орхёогүй байһаар. Гэбэшье, тиимэ бодомжын бүтэхэгүйе үнинэй ойлгохоор болоо. Советскэ Союз агуусхэ гүрэнүүдэй хараа бодолые хоорондонь ойртуулхын тулада ехэ юумэ хээ. Мүнөө США, Франци ба Англиин ээлжээн болоод байна. Энэ хадаа уласхоорондын харилсаандахи түгшүүрилые һуларуулха, эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ Советскэ Союз саашадаа оролдолго гаргахаһаа арсаха гэһэн хэрэг яашье бэшэ юм. Харин уласхоорондын хэдэ хэдэн тон шухала асуудалнуудай талаар гүрэрэнүүдэй хараа бодолые хоорондонь ойртуулха арга боломжын бии болоод байһан туладань Советскэ Союз бүхы оронуудай, түбхын түрүүндэ агуусхэ гүрэнүүдэй хоорондоо бэе бэеэ ойлголсохынь, харилсан ажаллахынь тулада бүри ехээр оролдохо байна. Гэхэ зуура, алишье талаһаа адли оролдохо, глишье талаһаа буулта хэхэ гээшэ агуусхэ гүрэнүүдэй хоорондын харилсаандахи эгээн шухала эрхэ нүхэсэл мүн. Хэлсээ хэхэ арга хадаа уласхоорондын асуудалнуудые шиидхэхэ тон ганса арга болохо ёһотой.

Европодо аюулгүй байдал хамтаараа сахиха, Азида аюулгүй байдал хамтаараа сахиха, буу зэбсэг хуряаха гээшэ тон шухала гурбан асуудал болоно. Эдэ асуудалнуудые шиидхэлгэ бата бэхи, үни удаан оршохо эб найрамдалай үндэһэ һуурииие байгуулжа шадаха байна.

Европодо аюулгүй байдал хамтаараа хамгаалха системэ байгуулга Европын ехэшье, багашье бүхы оронуудай гол шухала интересүүдтэ харюусаха, тиихэтээ хамта бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангаха бата найдабари боложо үгэхэ байгаа. Тиихэтээ хамта энэ хадаа германска асуудалые шиидхэхэ арга олгохо һэн. Энэ асуудалай мүнөөнэй байдал сошордол түрүүлхэ ёһоороо түрүүлнэ. Германи хоёр хубида хубаагдаһан хэбээрээ байна, Баруун Германиие зэбсэглэлгэ түргэдхэгдэнэ. Германска милитаризмые һэргээхэ зуураа, баруун гурбан гүрэнэй алинайншье өөрын тусхай зорилготой байһаниинь нюуса бэшэ юм. Теэд холын бодолгүй энэ политика хэндэ ашагтайб? Түбхын түрүүндэ Баруун Германиин империалистическа хүсэнүүдтэ ашагтай байна. Энэ политикаһаа хохидогшодой дунда Францииe түрүүшын һууридa табиха хэрэгтэй болоно. Тэрэ политикын ашаар Францииe гурбадахи шатын гүрэнэй байдалда хүрэтэрнь доошолуулхые һэдэнэ. Сэрэгэй аюулые хурсадхагша ямар нэгэн шэнэ нүхэсэлгын Вашингтон Бонн хоёрой хоорондо бии боложо байһаниинь улам элирнэ.

Германска асуудалые ондоогоор, эб найрамдалай ба арадуудай, тэрэ тоодо германска арадай аюулгүй байдалай аша туһада шиидхэхэ бодото арга боломжо мүнөө үедэ бии байна. Эб найрамдалда дуратай советскэ гүрэнэй хүсэ шадал үзэгдөөгүй ехээр ургаа. Урдань түүхэй эдэй ба хүнүүдэй резервнүүдые Германида үгэжэ байһан Зүүн Урда Европын оронууд СССР-тэй хамта бата хэрэм болоод, германска шунахайнарай эзэрхэг түримхэй дай хэжэ болохо ябадалда эсэргүү жагсанхай. Урдань Германиин союзник байһан Австри нейтральна байха политика баримтална. Баруун Европын бүхы оронуудта эб найрамдалда дуратай хүсэнүүд ажалаа ябуулжал байна. Германи доторхишье хүсэнүүдэй хубаарилга урдынхиһаа ондоо юм. Дай хүсэдэггүй Германска Демократическа Республика ехээр бэхижээ. Тиимэһээ тэрээнэй хабаадалгагүйгөөр гү, али тэрээнэй интересүүдые хаһажа, германска асуудал шиидхэхэ тухай мүнөө хэлэжэшье болохогүй байна. Германиие шэнэ дайнай гуламта болгохо ябадалда эсэргүүсэн олон миллион хүдэлмэришэн анги бусад патриотическа хүсэнүүдтэй хамта Германска Федеральна Республика дотор улам эдэбхитэйгээр тэмсэнэ.

Европодо аюулгүй байдал хамтаараа сахиха системэ байгуулха, парижска хэлсээнһээ арсаха, германска хоёр гүрэниие хоорондонь ойртуулха, харилсан ажалладаг болгохо гээшэ германска асуудал шиидхэлгын зүб зам болоно. Германска асуудалые немецүүдэй өөһэдынь хабаадалгагүйгөөр, германска арадай гол шухала интересүүдтэ эсэргүүгээр шиидхэхые тусхай бүлэгүүдэй хүсэжэ байдагынь мэдээжэ. Тиимэ политикын бэелүүлэгдэнгүй хосорхо байһандань ажаг һэжэг байхагүй. (Альга ташалга).

Яаралтайгаар зэбсэгжэлгые зогсоохо гээшэ хүн түрэлтэндэ тон шухала асуудалнуудай нэгэниинь хэбээрээ байһаар. Энээнэй орёо асуудал байһаниинь лабтай. Гэбэшье, тиимэ байха бүринь тэрээниие шиидхэхын тулада бүри ехэ эршэ зоригтойгоор оролдохо хэрэгтэй.

Буу зэбсэг хуряаха тухай асуудалые тогтошоһон байраһаань хүдэлгэхын тулада Советскэ Союзые багаар оролдоо гэжэ хэншье хэлэжэ шадахагүй. 1955 оной майн 10-най советскэ дурадхалнууд, өөрынгөө зэбсэгтэ хүсэнүүдые хороохо талаар тэрээнэй бэелүүлһэн хэмжээ-ябуулганууд ба бусад зүйлнүүд үргэн олондо мэдээжэ болонхой. Гэбэшье, баруун гүрэнүүд тушаа иимэ юумэ хэлэхын аргагүй. Буу зэбсэг хуряалгын хоёр шата тухай, зэбсэгтэ хүсэнүүдэй дээдэ хэмжээ тухай Англи, Франци ба США-гэй дурадхалнуудые Советскэ Союзай абахадань, баруун гүрэнүүд энээнһээ хадууржа Советскэ Союзай тодорхой дурадхалнуудые абахаһаа

(Үргэлжэлэлынь 4-дэхи нюурта)

Партиин XX съездэ Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комит

ТООСООТО ЭЛИДХЭЛ

КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи Секретарь нүхэр Н. С. ХРУЩЕВОЙ хэһэн элидхэл

(Үргэлжэлэлынь)

арсахаһаа гадна, үнгэрхэдөө өөһэдынгөө дурадхалнуудһаа арсаһан байна.

Дахинаа добтолжо орохые, уласхоорондын түгшүүрилэй һуларуулагдажа эхилһэниие болюулхые оролдодог, «хүсэ баримталха» политика эгээ ехээр эрхилэгшэдэй нүлөө эндэ харагдаһан байна. Тиин эб найрамдалда дуратай гүрэнүүд энээнһээ зохихо тобшолол хээд, өөһэдынгөө оронуудай аюулгүй байдалые бэхижүүлжэ үргэлжэлүүлхэ ёһотой болоо.

Өөһэдынгөө хүсэнүүдые ба ресурснуудые нэгэдүүлхэ баатай болоһон манай гүрэнүүд Европодо тохонижуулхы шухала зүйл боложо үгэһэн Варшавска договор баталһан байгаа. Тэдэнэр өөһэдынгөө арадуудай амгалан ажабайдалые хамгаалхын, Европодо дайнай шэнэ түймэр гаргуулхагүйн тулада бүхы хүсэеэ ашаглахаар эрид шиидэнги байна.

Буу зэбсэг хуряаха тухай асуудал тушаа хэлэхэ болоо һаа, энэ тон шухала асуудалые шиидхэхын тулада бидэнэр бүхы шадалаараа оролдохобди.

Яаралтайгаар зэбсэгжэлгые зогсоохын, атомна ба водородно зэбсэг хорихын тулада саашадаашье оролдохо байнабди. Буу зэбсэг хуряалгын гол асуудалнуудаар үгөөэ ойлголсохо хүртэрөө, энэ талаар зарим хэмжээ-ябуулгануудые үнгэргэхөөр, жэшээнь, термоядерна зэбсэг туршалгые зогсоохоор, Германиин газар дээрэ байгаа сэрэгүүдые атомна зэбсэгээр зэбсэглэхэгүйгөөр, сэрэгэй бюджедүүдые хороохоор бэлэн байһанаа мэдүүлнэбди. Тиимэ хэмжээ-ябуулгануудые гүрэнүүдэй бэелүүлээд байгаа һаань, буу зэбсэг хуряалгын бүри орёо бусад асуудалнуудай талаар үгөөэ ойлголсохо зам сэбэрлэгдэхэ байгаа.

Советскэ Союз эб найрамдал ба арадуудай аюулгүй байдал хангахын тулада бүхы шадалаараа оролдохоор эрид шиидэнги байна.

Дэлхэйн эгээн ехэ хоёр гүрэнэй — Советскэ Союз Америкын Холбоото Штадууд хоёрой хоорондо бата бэхи, хани барисаата харилсаа байгуулаа һаа, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангаха хэрэгтэ түйлай ехэ удхашанартай байха һэн. Эбтэйгээр ажабайха мэдээжэ табан ёһо гуримай СССР США хоёрой хоорондын харилсаанда хэрэглэгдээ һаань, бүхы хүн түрэлтэндэ үнэхөөрөө элитэ ехэ удхашанартай байха һэн, энэ хадаа СССР-эй арадуудһаа дутуугүй США-гэй арадта, мүн бүхы дэлхэйн арадуудта аша туһатай байха һэн гэжэ бидэнэр һананабди. Энэ ёһо гуримые — газар дайдынгаа бүрин бүтэн байлгые ба бэеэ даанхай байдалаа хүндэлэлсэхэ, добтололсохогүй, дотоодынгоо хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй, тэгшэ эрхэтэй байха, бэе бэеынгээ ашагые харалсаха, эбтэйгээр ажабайха, экономическа талаар харилсан ажаллаха гэһэн ёһо гуримые мүнөө хорёод гүрэн һайшаан дэмжэнэ.

Советско-американска харилсаае үндэһөөрнь һайжаруулха гэһэн зорилготой шэнэ, шухала алхамууд манай талаһаа һүүлэй үедэ хэгдээ. СССР США хоёрой хоорондо хани барисаан ба харилсан ажаллалга тухай договор баталха тушаа дурадхал президент Д. Эйзенхауэрта нүхэр Н. А. Булганинай эльгээһэн хандалга бэшэг дотор оруулагдаһан байна.

Эб найрамдалай ба арадуудай аюулгүй байдалай түлөө тэмсэлдэ, мүн экономическа ба культурна һалбаринуудаар Холбоото Штадуудтай хани барисаатай байхые, харилсан ажаллахые бидэнэр хүсэнэбди. Бидэнэр энээниие үнэн һайн сэдьхэлээр, хара һанаагүйгөөр хүсэнэбди. США-тай тиимэ договор баталангүйгөөр Советскэ Союз байжа шадахагүй гэжэ һанаһандаа бидэнэр тиимэ дурадхал оруулаа бэшэбди. Советскэ Союз Холбоото Штадууд хоёрой хоорондоо дипломатическа таатай зохид харилсаашьегүй байха үедэнь Советскэ гүрэн ажабайһан, амжалтатайгаар хүгжэжэ байһан юм. Хэрбээ иимэ договорой баталагдаа һаа, хоёр ороной арадуудай эбтэйгээр, хани барисаатайгаар ажабайха гэһэн эгээ ехэ хүсэлдэнь харюусаха һэн гэжэ договор тухай дурадхалтайгаар бидэнэр США-да хандаһан байнабди. **(Альга ташалга).**

Советскэ Союзай ба США-гэй хоорондо һайн харилсаанууд тогтоогдонгүйгөөр, харин бэе бэедээ этигэлсэхэгүй ябадалай байгаа һаа, яаралтай зэбсэгжэлгэ бүри ехэ хэмжээтэйгээр хэгдэхэ, хоёр талада хүсэеэ улам бүри аюултайгаар ехэ болгохо ябадалда хүргэхэ байна. Советскэ Союзай болон Америкын Холбоото Штадуудай арадууд энээниие хүсэнэ аал? Хүсэдэггүйнь лабтай.

Бидэнэй үүсхэл Холбоото Штадуудта мүнөө дээрээ зохихо ёһоор ойлгогдоогүй ба дэмжэгдээгүй байна. Энэнь гуримшуулагдаагүй асуудалнуудые дайн сэрэг хэжэ шиидхэхэеэ оролдогшодой хараа бодол США-да үшөөл хүсэтэй байна гэжэ, энэ тала баримталагшад президент ба правительствода үшөөл ехээр нүлөө, баалалта үзүүлнэ гэжэ гэршэлнэ. Теэд эб найрамдалда дуратай манай эрмэлзэл США дотор бүри зүбөөр сэгнэгдэжэ, хэрэг байдал һайжарха гэжэ найдахаяа хүсэнэбди.

Бидэнэр урдынхидаал адляар Великобританитай ба Францитай харилсаануудаа саашадань һайжаруулха гэжэ хүсэнэбди. Европа дотор оршодог манай оронууд олохон ниитэ интерестэй юм. Нэн түрүүн шэнэ дай хүүлхэгүй гэһэн ниитэ оролдолго болоно. Хэнэйшье мэдэһээр, дэлхэйн дайнууд хоюулаа Европодо эхилээ һэн. Тэдэнэй гуламтань милитаристска Германи байгаа. Советскэ Союзай, Франциин, Англиин арадууд, Польшын, Чехословакиин, Югославиин, Бельгиин, Албаниин ба европейскэ бусад гүрэнүүдэй арадуудтай хамга ябажа, ниитынгээ дайсаниие бута сохин дарахын тулада, эб найрамдал хангахын тулада шуһаяа ехээр адхаруулһан байна. Европейскэ агууехэ гүрэнүүд мүн байһан туладаа СССР, Англи ба Франци эб найрамдалай аша туһые арюун нангинаар сахиха, шэнэ дай уридшалан зайсуулхын тулада хэжэ боломоор бүхы юумэ хэхэ ёһотой гэжэ бидэнэр тоолонобди. Энээниие эгээл мүнөө, европейскэ бүхы арадуудай амгалан байдалда сэхэ аюул тохёолдуулан баруун германска үһөөтэ вермахтын түргэнөөр һэргээн байгуулагдажа байхада һануулха шухала байна. Европа дотор бата бэхи эб найрамдал, аюулгүй байдал хангалгын интересүүд манай оронуудта саг зуурын хэрэг бэшэ юм. Тэдэ интересүүд СССР-эй, Англиин ба Франциин хоорондо бэе бэеэ ойлголсоходо, харилсан ажаллахада, худалдаа наймаа хүгжөөхэдэ, бүхы талын холбоо барисаа тогтооходо найдамтай үндэһэ һуури бии болгоно.

Советскэ Союз Зүүн зүгэй оронуудай хани барисаае, харилсан ажаллалгые саашадаашье үргэдхэхын ба бэхижүүлхын түлөө хэлбэришэгүйгөөр оролдохо байна. Бидэнэр Индийскэ Республикатай хани ёһоной, һайн харилсаатай болообди гэжэ ханамжатайгаар тэмдэглэжэ шадаха байнабди, тиин эдэ харилсаанууд ерээдүйдэ тон ехэ удхашанартай байха байна гэжэ найданабди. Национальна бэеэ дааха байдалаа аршалан хамгаалха гэжэ арабска оронуудай арадуудай хүсэдэг хүсэл эрмэлзэлгые бидэнэр амаршалнабди. СССР-тэй зохид һайн харилсаатай байха гээшэ Иранай, Турциин, Пакистанай тон шухала интерестэй тааралдана гэжэ эдэ оронуудташье ойлгохо бэзэ гэжэ мүн тэрэшэлэн найданабди.

Бидэндэ адляар эб найрамдал сахиха гэжэ эрмэлзэдэг бүхы оронуудтай хани ёһоной харилсаа хүгжөөхэ ба бэхижүүлхэ гээшэ хубилашагүй ёһо гуримнай болоно.

Сэрэгэй бүлэглэлнүүдэй бии байгаа мүнөөнэйшье ушар байдалда гүрэнүүдэй хоорондохи ба илангаяа хүршэнэрэй хоорондохи харилсаануудые һайжаруулха арга боломжонууд огто дууһаагүй гэһэн хараа бодол баримталнабди. Энээнтэй дашарамдуулан, добтололсохогүй тухай договорнуудай гү, али хани барисаан тухай договорнуудай удхашанарые онсолон тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Тиимэ договорнуудые баталаа һаа, гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаануудта бии байгаа һэжэглэлнүүдые ба бэе бэедээ этигэлсэхэгүй ябадалые зайсуулхада, уласхоорондын оршон байдалые һайжаруулхада туһалха һэн. Өөрынгөө талаһаа Советскэ Союз зохихо гүрэнүүдтэй тиимэ договорнуудые баталхаар бэлэн байна.

Оронуудай хоорондохи харилсаануудые саашадань һайжаруулхын тулада ажал хэрэгэй ба соёл культурын холбоо барисаае үргэдхэхэ гээшэ ехэ удхашанартай байна. Тиимэ холбоо барисаа бүхы талаарнь хүгжөөлгэдэ туһалхын тула Советскэ правительствын зүгһөө али бүхы юумэ хэгдэнэ. Һүүлэй үедэ Советскэ Союзай ба хэдэ хэдэн бусад оронуудай хоорондо ажал хэрэгэй холбоо барисаа, элдэб делегацинуудаа эльгээлсэхэ ябадал нилээд һайжараа гэжэ бидэнэр ханамжатайгаар тэмдэглэжэ шадаха байнабди. Үнгэрөөшэ жэлдэ Правительствын гэшүүдэй толгойлһон хүнгэн промышленностиин, барилгын, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй советскэ делегацинууд, профсоюзна организацинуудай түлөөлэгшэд, наукын болон культурын олохон ажалябуулагшад, мүн тэрэшэлэн спортивна делегацинууд Англида ошоод ерэһэн байна. Английска правительство энэ холбоо барисаае үргэдхэлгэдэ туһалаа һэн. Советскэ делегацинууд Англи дотор һайнаар угтагдаһан байна. Делегацинуудтай, мүн ганса нэгээрээшье Советскэ Союзда ерээд ошоһон англичска гражданинуудшье манай орон дотор тэдэндэ муугаар хандаба гэжэ гомодожо шадахагүй бэзэ гэжэ һанагдаха байна. Советскэ Союзай ба Франци, Швеци, Финлянди, Норвегиин ба бусад оронуудай хоорондохи холбоо барисаан мүн лэ иимэрхүүгээр хүгжэжэ байна.

Үнгэрөөшэ жэлдэ мүн тэрэшэлэн США-тэйшье делегацинуудаа андалдалсаһан байна. Жэшээнь, хүдөө ажахын советскэ делегаци США-да һайнаар угтагдаа. Советскэ журналистнуудай, барилгашадай, медигүүдэй делегацинууд США-да ошоод ерээ. Гэбэшье, США-тэй тогтооһон холбоо барисаан үшөөл бага байна. Энэ үе соо Советскэ Союзда американска гүрэнэй ба ниитын олохон элитэ ажал-ябуулагшад, тус тус гражданинууд ерээд ошоо. Американска гражданинууд Советскэ Союзда ерээд ошохо али бүхы арга боломжотой байгаа, манай орон дотор һайнаар угтагдаа. Гэхэтэй хамта, советскэ олохон инженернүүд, эрдэмтэд, литературын болон искусствын ажал-ябуулагшад американска фирмэнүүдһээ ба организацинуудһаа абтаһан уряануудые хэрэглэхэ аргагүй байһаниинь гэмшэлтэй, юундэб гэбэл, тэдэнэр американска засагаархидай зүбшөөл абаагүй байха юм. Энэ хадаа манай оронуудай хоорондохи холбоо барисаае үргэдхэхэдэ туһалдаггүй байһаниинь элитэ. Хэрэг ушар һайн тээшээ хубилха бэзэ гэжэ найдаха байнабди.

Оронуудай хоорондо ажал хэрэгэй хани харилсаа тогтоохо базые үргэдхэхэдэ худалдаа наймаан ехэ үүргэ дүүргэхэ ёһотой. «Зэбсэгжэлгэ хэебди!» гэһэн Хойто-атлантическа блогой лозунгда тад ондоогоор бидэнэр «худалдаа наймаа хэебди!» гэһэн лозунг табинабди. Арадай демократиин оронуудтайшье, бусад бүхы гүрэнүүдтэйшье худалдаа наймаанай харилсаа нилээд үргэдхэхэ ябадал манай шэнэ табанжэлэй түсэб дотор хараалагдана.

Манай агууехэ ниитэ хэрэгэй—социализмын аша туһада социалистическэ лагериин оронуудай хоорондохи ахадуу ёһоной харилсаануудые эсэшэ сусашагүйгөөр хүгжөөхэ ба бэхижүүлхэ хэрэгые бидэнэр өөһэдынгөө интернациональна эгээн дээдэ уялга гэжэ тоолонобди. **(Удаан альга ташалга).**

6. Мүнөөнэй уласхоорондын хүгжэлтэдэ хабаатай зарим принципиальна асуудалнууд

Нүхэдүүд! Мүнөөнэй событинуудай ябасаһаа гадна, мүн алаһай хараае тодорхойлдог мүнөө сагай уласхоорондын хүгжэлтэдэ хабаатай зарим гол асуудалнууд тушаа тогтожо хэлэхые хүсэхэ байнаб.

Энэ хадаа хоёр системын амгалан ёһоор зэргэ оршон байлга тухай, мүнөө сагта дайнуудые зайсуулха арга боломжонууд тухай, элдэб оронуудай социализмда орохо формонууд тухай асуудалнууд болоно.

Эдэ асуудалнуудые тобшоор хаража үзэебди.

Хоёр системын амгалан ёһоор зэргэ оршон байлга тухай. Социальна ондо ондоо байгууламжатай гүрэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэ оршон байлга тухай ленинскэ принцип манай ороной гадаадын политикын генеральна хараа шугам байһан юм, байһааршье.

Советскэ Союз амгалан ёһоор зэргэ оршон байлгын принципые тактическа, ушар байдал баримталһан бодомжоор лэ дурадхадаг хэбэртэйгээр хэлсэдэг юм. Теэд энэнэй урда тээшье, Советскэ засагай түрүүшын жэлнүүдһээ эхилээд, амгалан ёһоор зэргэ оршон байхын түлөө иимэл оролдосотойгоор тэмсэдэг байһамнай элитэ. Тиимэһээ, энэмнай тактическа ябадал бэшэ, харин советскэ гадаадын политикын гол принцип болоно.

Ямар удхатай болоноб гэхэдэ, социально-политическэ ондо ондоо системэтэй оронуудай амгалан ёһоор зэргэ оршон байлгада хэрбээ аюул тохёолдоошье һаа, энэнь Советскэ Союзай зүгһөө, социалистическэ лагериин зүгһөө огто тохёолдоногүй. Эзэрхэг түримхэй дай үүдхэхэ нэгэшье баримта шалтагаан социалистическэ гүрэндэ бии гү? Баяжаха арга мүр болгон дай хэхые хүсэдэг ангинууд, бүлэгүүд манайда бии гү? Үгы. Тиимэ ангинууд ба бүлэгүүд манайда үни усадхагданхай. Магад газар, байгаалиин баялигууд манайда бага байна гү, магад түүхэй эдүүдые абаха газарнууд гү, али эд товарнуудаа худалдаха дэлгүүрнүүд манайда дуталдана хаяа? Дуталданагүй, тиимэ юумэн манайда элбэг бии. Теэд юун дээрэһээ манда дайн хэрэгтэй болохо гээшэб? гэжэ асуугдаха байна. Манда дайн хэрэггүй, бүлэг миллиардернүүдэй хобдог шунахай эрилтые хангахын тула хэдэн миллион хүнүүдые дайнда оруулдаг политикые огтолон буруушаанабди. СССР-эй «эзэрхэг түримхэй һанаашалганууд» тухай гэжэ байжа хашхаралдадаг хүнүүдтэ эдэ бүгэдэн элитэ аа гү? Элитэ байһаниинь лабтай. Теэд юунэй тулада «коммунистическэ түримхэйлэлгэ» тушаа һөөлдэнги хоолойгоор һүүхиржэ үргэлжэлһөөр байнаб? Бодото байдалые буруугаар харуулхын, дэлхэйе эзэмдэн зонхилхо гэһэн, эб найрамдалда, демократида ба социализмда эсэргүү «крестово поход» хэхэ гэһэн түсэбүүдээ далдалхын тулада лэ тиигэдэг байха юм.

Советскэ Союз революци «абаашаха» зэргээр бусад оронуудтахи капитализмые үгы хэхэ һанаатай байдаг гэжэ этигүүлхые эб найрамдалай дайсад мүнөө хүрэтэр һэдэнэ. Капитализмын тала баридаг хүн бидэнэй, коммунистнуудай дунда үгы байһаниинь лабтай. Зүгөөр, энэ хадаа капиталистическэ ёһо гуримтай оронуудай дотоодын хэрэгүүдтэ хамаархаһан гү, али хамаархахаар түхеэржэ байһан удхатай огто бэшэ юм. «Эрхэ сүлөөе бурбонууд шэнгеэр фургонууд соо һуулгажа хилын саанаһаа асардаг бэшэ юм» гэжэ Ромэн Роллан зүб хэлэһэн байгаа. Революци захилаар хэгдэдэг гэжэ бодохонь тон энеэдэтэй байна. «Хоёр системын амгалан ёһоор зэргэ оршон байхые хүсэдэгбди гэжэ советскэ хүтэлбэрилэгшэд баталан хэлэдэг. Тиигэбэшье, коммунизмын түлөө тэмсэнэбди гэжэ мэдүүлдэг, коммунизм бүхы оронуудта илаха гэдэг байха юм. Коммунизмын түлөө тэмсэдэг байхадань, Советскэ Союзтай яагаад амгалан ёһоор зэргэ оршон байжа шадагдаха юм?» гэжэ буржуазна оронуудай түлөөлэгшэдэй шашалдахань дуулдадаг. Буржуазна пропагандын нүлөөн доро бүрилдэн тиимэ ойлгомжо бии болодог. Буржуазин идеологууд бодото баримтые хазагайруулан, Советскэ Союзай коммунистнуудые эзэрхэг түримхэй хүнүүд шэнгеэр харуулхын тулада, үзэл сурталай талаар тэмсэлэй асуудалнуудые гүрэнүүдэй хоорондын харилсаануудай асуудалнуудтай зорюута худхадаг байха юм.

Хоёр системын — капиталистическэ ба социалистическэ системэнүүдэй хоорондын мүрысөөндэ социалистическэ системэ илаха гэжэ хэлэхэдээ, капиталистическэ оронуудай дотоодын хэрэгүүдтэ социалистическэ оронуудай сэрэгээр хамаархажа тэрэнь түйлагдаха гэнэгүйбди. Коммунизмын илаха байһанда бидэнэй этигэдэг ушар юунһээ эшэ үндэһэтэйб гэхэдэ, үйлэдбэриин социалистическэ арга капиталистическэ аргаһаа тон булюу һайн байна. Тиимэл ушарһаа, марксизм-ленинизмын үзэл суртал манай орон доторхи, арадай демократиин оронуудтахи олон миллион хүнүүдэй ухаан бодолдо нэбтэрэн мандаһандаал адляар капиталистическэ оронуудай үргэн олон ажалшадай ухаан бодолдо улам, улам ехээр нэбтэрэн мандажа байна. **(Удаан саг соо альга ташалга болобо).** Дэлхэй дээрэхи бүхы ажалша хүнүүд коммунизмын ямар ехэ аша туһада хүртэхэ байһанаа мэдэхэдээ, социалистическэ общество байгуулхын түлөө тэмсэлэй замда хэзээшье орохо байха гэжэ бидэ мэдэнэбди. **(Удаан саг соо альга ташалга болобо).** Орон дотороо коммунизм байгуулжа байгша бидэнэр дайн байлдаа үүдхэлгэдэ эсэргүүсэн эрид шууд тэмсэнэбди. Ямар нэгэ орон дотор ниитын шэнэ байгуулалта тогтоохо ябадал — тэдэ оронуудай арадуудай дотоодын хэрэг мүн гэжэ хододоо баталан хэлэдэг байгаабди, баталан хэлэнэбди. Агууехэ марксистско-ленинскэ һургаалые үндэһэ болгодог манай хараа бодол иимэ юм.

Амгалан ёһоор зэргэ оршон байлгын принцип дэлхэй дээрэ улам үргэн ехээр мэдэрэгдэн һайшаагдажа байна. Энэ принцип Хитадай Арадай Республикын, арадай демократиин бусад оронуудай гадаадын политикын гол шухала зүйлнүүдэй нэгэн болоно. Энэ принципые Индийскэ Республика, Бирманскэ Союз ба бусад хэдэн гүрэнүүд эдэбхитэйгээр бэелүүлнэ. Тиимэ байхань зайлашагүй, яахадааб гэхэдэ — мүнөөнэй оршон байдалда ондоо арга байхагүй. Үнэндөө хоёрхон зам: нэгэ һаа амгалан ёһоор зэргэ оршон байха, үгы һаа — түүхэдэ дуулдаагүй ехэ һандаралта дайн болохо зам бии. Гурбадахи зам байхагүй.

Социальна ондо ондоо системэтэй оронууд миил зэргэлээд байжа байхагүй гэжэ багсаанабди. Улам саашадаа дабшаха, харилсаануудаа һайжаруулха, бэе бэедээ этигэлсэхэ ябадал бэхижүүлхэ, хани харилсаатай болохо хэрэгтэй. Хитадай Арадай Республикын ба Индийскэ Республикын дурадхаһан, Бандунгска конференциин, уласхоорондын олон зоной дэмжэһэн мэдээжэ табан принципэй түүхэтэ удхашанарынь юуб гэхэдэ, тэдэ принципүүд социальна ондо ондоо байгууламжатай гүрэнүүдэй харилсаха формые мүнөөнэй оршон байдалда эрхим һайнаар тодорхойлно. Эдэ принципүүдые дэлхэйн бүмбэрсэгэй ямаршье хубида байдаг бүхы гүрэнүүдэй хоорондохи амгалан харилсаанай эшэ үндэһэн болгоходо яаха байнаб? Табан принциптэ бүхы гүрэнүүдэй нэгэдэлгэ арадуудай гол шухала интересүүдтэ ба эрилтэнүүдтэ харюусаха байна.

Мүнөө үсэдэ дайн сэрэгые зайсуулха арга боломжонууд тухай. Бүхы дэлхэй дээрэхи хэдэн миллион хүнүүд иигэжэ асууна: шэнэ дайн зайлашагүй гээшэ гү, шуһа адхаралгата дэлхэйн хоёр дайниие үзэһэн хүн түрэлтэн үшөө гурбадахиие үзэхэ байна гээшэ аал? Марксистнууд хадаа һүүлэй хэдэн арбаад жэлнүүд соо болоһон бүхэдэлхэйн-түүхэтэ хубилалтануудые хараадаа абажа, энэ асуудалда харюу үгэхэ ёһотой.

Империализмын бии байгаа сагта дайнууд зайлашагүй гэһэн марксистско-ленинскэ заабариин бии байһаниинь мэдээжэ. Энэ заабари хадаа—1) империализмын бүхы юумые хабаадуулһан дэлхэйн системэ байхадань ба 2) дайн сэрэгтэ дурагүй олониитын болон политическэ хүсэнүүдэй һула, хүсэд эмхидээгүй байхадань, тиимэһээ дайн сэрэгһээ арсахыень империалистнуудые баадхажа шадахагүй байхадань зохёон табигдаһан байха юм.

Асуудалай миин нэгэ талые абадаг, империализмын үедэхи дайнуудай гансал экон
һууриие хаража үзэдэг байха юм. Т
дутуутай гээшэ. Дайн хадаа гансал
үзэгдэл бэшэ юм. Дайн болохо гү
гэһэн тухай асуудал дотор ангиин,
сэнүүдэй тэнсүүри, хүнүүдэй эмхид
мэдэхэ дура зориг ехэ удхашанарта
рээнһээ байтагай, тодорхой эрхэ бай
ба политическэ түрүү хүсэнүүдэй т
дал дотор шиидхэхы үүргэ дүүргэж
Энээнһээ урда тээ хадань дайнда
рээндэ эсэргүү тэмсэдэг хүсэнүүд һ
хэй, өөрынгөө дура зоригые дайн сэ
шэдэй һэдэлгэнүүдтэ эсэргүүсүүлэн
рэгсэлгүй байһан юм. Дэлхэйн нэгэдэ
тээ, дайнай аюулда эсэргүү тэмсэжэ
сэн—уласхоорондын пролетариат II
лай ударидагшадай урбалтын ябу
болгогдоод байхадань, энэ хэрэг тиим
Дэлхэйн хоёрдохи дайнай урда тээ
далай эдэбхитэй политикые ябуулжа
скэ Союзай гансахан гүрэн байхадань
агууехэ гүрэнүүд бодото дээрээ эзэр
рые урмашуулжа байхадань, тиихэдэ
скэ оронуудтахи хүдэлмэришэнэй хү
демократиин баруунай ударидагшад
һалгаажа байхадань, энэ хэрэг тиимэ

Тэрэ үедэ энэ дурсагдаһан заабари
гүй зүб байһан юм. Теэд мүнөө үед
һөөрөө хубилаа. Дэлхэй дээрэ соци
бии боложо, асари ехэ хүсэн болоһон
гериие дамжуулан эб найрамдалда ду
эзэрхэг түримхэй добтолгые зайсуул
сал моральна бэшэ, харин материал
тэй болонхой. Тэрээнһээ гадна, олон
хүн зонтой ехэ бүлэг бусад гүрэнүүд
эсэргүүсэн эдэбхитэйгээр тэмсэжэ б
бии байна. Манай үедэ капиталисти
хи хүдэлмэришэдэй хүдэлөөн айхабта
лонхой. Эб найрамдалай тала баригш
урган гаража, хүсэн түгэлдэр нүхэсэл

Империализмын бии байгаал хадан
болохо экономическа үндэһэ һуури б
скэ заабари энэ ушарта хүсэндөө бай
һээ бидэнэр айхабтар ехэ һэрэмжэтэй
бди. Дэлхэйн бүмбэрсэг дээрэ капи
байгаа сагтал капиталистическэ моно
тересүүдые хамгаалдаг хархис хү
авантюра хэхэ ба эзэрхэг түримхэй
гэжэ хожомоошье эрмэлзэхэ, дай үү
дэжэ болохо байна. Харин дайн сэр
зайлашагүй бэшэ. Дайн сэрэгые им
дай үүдхэхэ ябадалые гаргуулхагүйн т
тэдэнэрэй дай эхилхэ гэжэ һэдээшье
түримхэйнэртэ хүсэтэ сохилто хэхэ, т
ристическэ түсэбүүдые таһалдуулхы
той ехэ хэрэгсэлнүүдтэй олониитын б
ехэ хүсэнүүд мүнөө бии байна. Тэрэн
хэрэгтэйб гэхэдэ, дайнда эсэргүү тэм
бүхы хүсэнүүдэй эб найрамдал сахих
сэлдээ нэгэдэмэл фронтоор тэмсэхэ б
хүсэл оролдолгые һуладхангүй байхы
рэмжэтэй ба элсүүлэгдэнхэй байхань
найрамдалые арадуудай эдэбхитэйгэ
бүринь шэнэ дайнай болохогүйнь улам
болохо байна. **(Нэрьемэ, үни удаан а**

Социализмда элдэб оронуудай шэл
монууд тухай. Дэлхэйн оршон соо үнд
лалтануудай болоһонтой дашарамдан
оронууд болон нацануудай шэлжэн о
шье шэнэ хараа шугамууд бии болоно.

Үшөө Агуусхэ Октябрьска социал
люциин урда тээ В. И. Ленин иигэжэ б
хы нацанууд социализмда орохо, энэ х
гүй, харин бултадаа нэгэ адли бэшээр
бүхэн демократиин али нэгэн формод
дай диктатурын али нэгэн зүйлдэ, ниит
лай элдэб талануудые социалистическ
байгуулгын али нэгэн темпдэ өөрэ я
оруулха байна. «Историческа матер
руулха гээд» лэ энэ талаар ерээдүй
үнгэ зүһэгүйгөөр, нэгэл янзаар бодох
тическэ талаараа энээнһээ тулюур, п
лаараа энээнһээ энеэдэтэй юумэн үгы
һалан муухайгаар зураһан зураһаа
дээрэ бэшэ» (Зохёолнууд, том 23, нюу

Ленинэй энэ сэсэн мэргэн заабари
дүршэл хүсэд баталан харуулаа. Мүнө
ческэ үндэһэ һуури дээрэ обществые
гуулгын советскэ формотой зэргэлэн,
кратиин формо бии байна.

Польшодо, Болгарида, Чехословаки
болон арадай демократиин европейск
нууд дотор энэ формо урган гараад,
риин тодорхой түүхэтэ ба социальн
эрхэ байдалтай болон онсо илгаануудт
лан хэрэглэгдэнэ. Тус формо арбан ж
соо бүхы талаараа шалгагдажа, таар
байһанаа хүсэдөөр гэршэлэн харуула

Хитадай Арадай Республика со
байгуулалтын хэрэгтэ олохон онсо өөр
дые оруулна. Тэрэнэй экономиконь ре
хын урда тээ тон гээгдэнги ба феода
колониальна шахуу шэнжэтэй байга
мократическа гүрэн командна шиидхэ
дые эзэлһэнэй үндэһөөр социалистич
циин хүгжэхэ үедэ энгэй промышле
худалдаа наймаанай амгалан ёһоор
хубилха, тэдэнэй дам саашадаа со
экономикын шухала хубинь болохо
лүүлнэ.

Орон бүхэнэй өөрсэ байдалые, онсо
хараадаа абажа, социалистическэ ш
лалтын агууехэ хэрэгые Хитадай Ком
партиин, арадай демократиин бусад
Коммунистическэ ба хүдэлмэришэнэй
зүгһөө хүтэлбэрилдэг ябадал болото д
лэгдэжэ байгаа творческо марксизм му

Засаг түрэнь ажалшадай гарта бай
риин хэрэгсэлнүүдэй ниитын зөөри бо
далда обществынь үндэһэлдэг Югосла
Федеративна Республика дотор со
байгуулалта болохо үедэ ажахые эрхи
аппарадые байгуулха онсо өөрэ тодор
нууд бии боложо байна.

Социализмда оролгын маяг хэлбэри
бүри ондо ондоо болохо байһаниинь т
гүй. Тиихэ зуура, эдэ бүхы формонуу

(Үргэлжэлэлынь 5-дахи нюу

Мит… тиин XX съездэ Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй

ТООСООТО ЭЛИДХЭЛ

…хэл… КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи Секретарь нүхэр Н. С. ХРУЩЕВОЙ хэһэн элидхэл

(Үргэлжэлэлынь)

…байдалда гражданска дайтай хол-
…заатагүй бэшэ юм. Бидэнине, ле-
…йсэд ходоо, бүхы ушарнуудта хү-
…баримталагшад мэтээр харуулха
…г. Капиталистическэ обществые со-
…болгон революционно ёһоор шэнэд-
…шухала байһанине бидэнэй мэдэр-
…Тииһ энэмнай революционно марк-
…формистнуудһаа, оппортунистнуудһаа
…байна. Капиталистическэ хэдэ хэдэн
…жуазна диктатурые хүсөөр унагаа-
…олбоотойгоор ангиин тэмсэлэй эрид
…ка заатагүй байһаниинь ажаг һэжэг-
…социальна революциин маяг хэлбэри-
…доо байдаг. Хүсэрхэлгэ ба граждан-
…ественые шэнэдхэн хубилгаха имагта
…вүн гэжэ мэдэрдэг хэбэртэйгээр бидэ-
…г ушар үнэн бодото байдалтай таа-

…мэдэһээр, Ленин 1917 оной апрельдэ,
…олдоһон ушар байдалда ородой ре-
…алан ёһоор хүгжэхэ арга боломжотой
…һэн. Октябрьска революциин илаһа-
…1918 оной хабар социалистическэ ам-
…лтын гайхамшагта түсэбые Ленинэй
…үн тэрэшэлэн мэдээжэ. Залуу Со-
…эсэргүү контрреволюци, интервенци
…ка дайе ородой ба уласхоорондын
…хидхэжэ, хүдэлмэришэд, таряаша-
…барихынь баадхаһанда бидэнэр
…дии. Хэнэйшье мэдэһээр, Европын ара-
…ии оронууд дотор түүхын ондоо ор-
…хэрэг ушар гражданска дайнгүйгөөр

…ангинууд засаг түрэһөө һайн дураа-
…юм гэжэ ленинизм һургана. Зүгөөр,
…баганы, социализмда оролгын үедэ хү-
…ийхэ гү, али хэрэглэхэгүй ябадал
…бэшэ, харин мүлжэгшэдэй эсэргүү-
…иһээ, мүлжэгшэдэй ангиин өөрынь
…олһоо бүри ехэ дулдыдадаг байха

…шарамдуулан социализмда орохын
…ентскашье замые хэрэглэхэ арга бо-
…суудал гараһа. Социализмда орол-
…бэелүүлэн ородой большевигүүд-
…айгаагүй. Түүхын тэрэ ушар байдал-
…республика байгуулха ондоо, имаг-
…эндэ Ленин заагаа, тиин тэрэ замаар
…бүхэдэлхэйн-түүхэтэ илалта туй-

…сагһаа хойшо түүхын оршон бай-
…хубилалтанууд болоо. Тэдэ хубилал-
…удалда шэнээр хандаха арга олгоно.
…социализмын ба демократиин
…лшэгүй ехээр ургаа, харин капи-
…хиин һуларан. 900 гаран миллион хүн-
…иин оронуудай хүсэн түгэлдэр лагерь
…жэ байна. Энэ лагерь өөрынгөө до-
…ехэ хүсэнүүдые, капитализмда орхо-
…булюу һайн зүйлнүүдые үдэрһөө
…лээр дэлгэн харуулна. Социализм
…оронуудай хүдэлмэришэдтэ, тиряашад-
…циндэ һанаа зүрхэ татама агууехэ
…Социализмын үзэл сурталнууд ажал-
…түрэлтэнэй ухаан сэдьхэлые үнэхөө-
…жа байна.

…ита капиталистическэ хэдэ хэдэн оро-
…дэлмэришэн анги мүнөөнэй ушар бай-
…ной дипл эхи олонхиие өөрынгөө хү-
…нэгэдүүлжэ, үйлэдбэриин гол хэрэг-
…радай гарта оруулха хэрэг хангаха бо-
…ломжотой байна. Баруунай буржуазна
…тэдэнэй бүридхэдэг правительствонуу-
…ахаинь олошоржо байна. Энэ ушар бай-
…мэришэн анги хадаа ажалша таряаша-
…енцине, патриотическа бүхы хүсэнүү-
…тоһуулан жагсааха зуураа, капитали-
…помещигүүдтэй үгэсэлгын политикаһаа
…хагүй оппортунистическэ этэгээ-
…шууд харюу үгэхэ зуураа, арад зондо
…хүсэнүүдые диилэхэ, парламент до-
…онхиие туйлаха, тэрэнине буржуазна
…органһоо арад зоной бодото дура хү-
…й зэбсэг болгохо аргатай байна. (Аль-
…Тиимэ ушарта ехэ хүгжэлтэтэй капи-
…олохон оронуудта заншал болоһон
…гаан бодото демократиин, ажалшадай
…орган боложо шадаха байна.

Пролетариадай, ажалшадай олониитын революционно хүдэлөөндэ түшэглэдэг бата бэхи парламентска олонхиие туйлаа һаа, хэдэ хэдэн капиталистическэ ба колониальна байһан оронуудта социальна үндэһэн хубилалтануудые хангаха услови олдохо һэн.

Капитализмын үшөөл хүсэтэй байһан, тэрэнэй гарта сэрэгэй-полицейскэ угаа ехэ аппарадай байһан оронуудта хархис хүсэнүүдэй нилээд ехээр эсэргүүсэхэнь зайлашагүй ааб даа. Тэндэ социализмда оролго ангиин, революционно шанга хурса тэмсэлэй ушар байдалда бэелүүлэгдэхэ байна.

Социализмда оролгын бүхы түхэл шэнжэнүүдэй үедэ түрүү хубяараа толгойлогдоһон хүдэлмэришэн ангиин политическэ хүтэлбэрилгэ хадаа заатагүй, шиидхэхы удхашанартай байна. Энээнгүй һаа, социализмда орохын аргагүй.

Социализмын илаха үлэмжэ таарамжатай һайн условинууд бусад оронуудта яахадаа бии болооб гэбэл, социализм Советскэ Союзда илаа, арадай демократиин оронуудта илажа байна гэжэ онсо шухалашалан тэмдэглэхэ шухала. Марксизмһаа холодоһон, оппортунизмын замда ороһон реформистнуудта эсэргүү тэмсэл соогуур хэрбээ Ленин, большевигүүдэй парти революционно марксизмые аршалан хамгаалаагүй һаань, бидэнэр илалта туйлажа шадахагүй һэмди.

Мүнөөнэй ушар байдалда социализмда оролгын органууд тухай асуудалаар хэлэхэ шухала гэжэ тоолоһон партиин Центральна Комитедэй бодомжонууд иимэ байна.

* * *

Гадаадын политикын талаар партиин саашанхи зорилгонууд ямар байнаб?

1. Социальна байгууламжаһаань дулдыдангүйгөөр ондо ондоо гүрэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэ оршон байха ленинскэ политикые хэлбэришэгүй бэелүүлхэ. Эб найрамдалай ба арадуудай аюулгүй байдалай хэрэгэй түлөө, гүрэнүүдэй бэе бэедээ этигэлсэхэ ябадал тогтоохын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэхэ, тиихэ зуураа уласхоорондын тугшүүрилдэ туйлагдаһан һуларалые бата бэхи амгалан байдал болгохо хэрэг туйлаха.

2. Социалистическэ оронуудай нягта жагсаалтай, түгэлдэр хүсэтэй байха тудам эб найрамдалай хэрэг найдамтай байха юм гэжэ һанаха зуураа, Хитадай Арадай Республикатай, Польшотой, Чехословакитай, Болгаритай, Венгритэй, Румынитай, Албанитай, Германска Демократическа Республикатай, Корейскэ Арадай Демократическа Республикатай, Вьетнамай Демократическа Республикатай, Монгол Арадай Республикатай ахадүү ёһоной харилсаануудаа али болохоор бэхижүүлхэ. **(Удаан альга ташалга).**

Югославиин Арадай Федеративна Республикын ахадүү арадуудтай хани барисаагаа, харилсан ажаллалгаяа али болохоор бэхижүүлхэ. **(Альга ташалга).**

3. Индийскэ Республикатай, Бирмэтай, Индонезитэй, Афганистантай, Египедтэй, Сиритэй ба эб найрамдалай тала баримталдаг бусад гүрэнүүдтэй хани барисаагаа, харилсан ажаллалгаяа эсэшэ сусашагүйгөөр бэхижүүлхэ; өөһэдыгөө сэрэгэй бүлэглэлнүүдтэ оруулуулангүй үлөөдэг оронуудые дэмжэхэ; эб найрамдал сахиха гэжэ эрмэлзэдэг бүхы хүсэнүүдые дэмжэхэ. **(Удаан альга ташалга).**

Финляндитай, Австритай ба нейтральна бусад оронуудтай хани ёһоной харилсаагаа хүгжөөхэ ба бэхижүүлхэ. **(Альга ташалган).**

4. Америкын Холбоото Штадуудтай, Англитай, Францитай, Баруун Германитай, Японитой, Италитай, Турцитай, Ирантай, Пакистантай ба бусад оронуудтай харилсаагаа саашадань һайжаруулха эдэбхитэ политика ябуулха, тиихэдээ бэе бэедээ бүри батаар этигэлсэдэг болохо ябадал туйлаха, худалдаа наймаанай холбоо үргэнөөр хүгжөөхэ, соёл культурын ба эрдэм наукын талаар холбоо барисаа, харилсан ажаллалга үргэдхэхэ гэжэ оролдохо. **(Удаан альга ташалга).**

5. Уласхоорондын түгшүүрилые һулаарлуулхаяа хүсэдэггүй бүлэгүүдэй хорото аашануудай хойноһоо хёрхоор ажаглажа байха, эб найрамдалай ба арадуудай аюулгүй байдалай дайсадай һүйдхэлгын ябуулгануудые саг соонь элишэлхэ. Манай социалистическэ гүрэнэй оборонно хүсэ шадалые саашадань бэхижүүлхын тулада шухала бүхы хэмжээнүүдые абаха, өөрыгөө хамгаалгада мүнөө сагай сэрэгэй техникэ болон наукын хэмжээндэ байлгаха, манай социалистическэ гүрэнэй аюулгүй байдал хангаха. **(Нэрьемэ удаан альга ташалга).**

II.

СССР-эй дотоодын байдал

…Тоосоото үе соохи СССР-эй дотоодын
…и үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудай
…й ургалтаар, советскэ ниитын ба гүрэ-
…лтын саашадаа бэхижэлгээр, арадай
…ажана байдалай һайжаралгаар, совет-
…ын бүхы талаараа хүгжэлгөөр тодор-

…омышленность ба транспорт

…Ленинэй захяа заабаринуудые хүтэлбэри
…етскэ Союзай Коммунистическэ парти
…ескэ экономикын бүхы һалбаринуу-
…, манай Эхэ ороной бэеэ хамгаалха
… бэхижүүлхэ, арадай ажана байдалые
… үндэһэ һуури болгошо хүндэ про-
…ие булюу ехээр хүгжөөхэ тухайда саг
…додог байгаа, оролдоношье.
…рэнэй хүгжэлтын бүхы дүй дүршэлөөр
… арадай тон шухала интерестэй таа-
…най партиин генеральна хараа шугам
…оммунистическэ парти генеральна энэ
…аа тон батаар, эрид шууд саашадаа-
…хэ байна.

…мышленностиин талаар …дахи табанжэлэй гол дүнгүүд

…табанжэлэй үедэ партимнай промыш-
…бүхы һалбаринуудай шэнэ хүсэтэ ехэ
…туйлаа. Хэнэйшье мэдэһээр, табадахи

табанжэлэй түсэб промышленностиин талаар болзорһоо урид дүрбэн жэл дүрбэн һара соо дүүргэгдээ.

1951—1955 онуудта промышленна үйлэдбэриин ургалтые харуулһан тоонууд иимэ байна:

	1950 онойхитой жэшэбэл 1955 ондо промышленна продукци үйлэдбэрилгын процентнүүд		1951 — 1952 онуудта жэл соо дунда жэшээгээр үйлэдбэриин ургаһан темпнүүд (процентээр)	
	Табанжэлэй түсэбөөр	Бодото дээрээ дүүргэгдэһэниинь	Табанжэлэй түсэбэй ёһоор	Бодото дээрээ дүүргэгдэһэниинь
Бүхы промышленность	170	185	12	13,1
Үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдые бүтээлгэ («А» бүлэг)	180	191	13	13,8
Хэрэглэлэй зүйлнүүдые бүтээлгэ («Б» бүлэг)	165	176	11	11,9

Металл, түлишэ үйлэдбэрилгэ, электроэнерги гаргалга, хүндэ индустриин тон шухала бусад продукци бүтээлгэ нилээд ехэ болоо. Зохихо баримтанууд иимэ байна:

	1950 ондо үйлэдбэрилэгдөө	1955 ондо үйлэдбэрилэгдөө	1950 оной процентнүүдтэй жэшэбэл 1955 ондо
Шэрэм (миллион тонно)	19	33	174
Булад	27	45	166
Прокат	21	35	169
Нүүрһэ	261	391	150
Нефть	38	71	187
Электроэнерги (млрд. квтч.)	91	170	187
Цемент (млн. тонно)	10	22	221
Тракторнууд (мянган шт.)	109	163	150
Минеральна үтэгжүүлгэнүүд (млн. тонно)	5,5	9,6	175

Табадахи табанжэлэй туршада машина бүтээлгэ эгээ түргэнөөр хүгжөө. Машина бүтээлгын ба металл болбосоруулгын продукциин хэмжээ 1955 ондо, 1950 онойхитой сасуулхада, 2,2 дахин, 1940 онойхитой сасуулхада 4,7 дахин ехэ болоо.

Үйлэдбэриин зэбсэгүүдые үйлэдбэрилгэтэй хамта арадай хэрэглэлэй эд бараа гаргалга жэлһээ жэлдэ ехэ болоһон байна. Энэ талаар зарим тоо мэдээнүүдые харуулхамни.

	1950 ондо үйлэдбэрилэгдөө	1955 ондо үйлэдбэрилэгдөө	1950 оной процентнүүдтэй жэшэбэл 1955 ондо
Хлопчатобумажна бүд (млн. метрээр)	3.899	5.904	151
Нооһон бүд (млн. метрээр)	155	251	162
Гутал (млн. паараар)	226	299	132
Элһэн сахар (млн. тонноор)	2,5	3,4	136
Мяханай ба һүнэй продуктнуудай промышленностиин министерствын предприятинуудта мяханай зүйлнүүдые гаргалга. (млн. тонноор)	1,3	2,2	168
Малай тоһон ба һүнэй бусад продуктнуудые һүндэ оруулжа бодоходо (млн. тонноор)	8,5	13,5	159
Ургамалай тоһон (млн. тонноор)	0,8	1,1	143
Загаһа барилга (млн. тонноор)	1,7	2,7	156
Велосипедүүд (млн. хэһэг)	0,6	2,9	444
Элдэб часынууд (млн. хэһэг)	7,6	19,7	260
Радиоприемнигүүд ба телевизорнууд (млн. хэһэг)	1,1	4,0	372

Ажахын социалистическэ системын үлэмжэ һайн байдагай ашаар, манай орон капитализмтай экономическа талаар мүрысэхэ зуураа, капитализмын эгээ хүгжэнги оронуудта орходоо үйлэдбэриин ургалтын һураггүй үндэр темп харуулна. Жэшээнь, үнгэрһэн табанжэлэй турша дотор советскэ промышленностиин продукциин ургалтын жэлэй дунда зэргын темп США-гэйхидэ орходоо 3-һаа үлүү дахин ехэ, Англиинхида орходоо 3,8 дахин ехэ байгаа.

СССР дотор хүн бүридэ продукци үйлэдбэрилгэ хододоо ехэ боложо байдаг. Табадахи табанжэлэй туршада шэрэм хайлуулга хүн бүридэ гэжэ бодоходо 60 процент, булад—52 процент, нүүрһэ малталга —37 процент, нефть—72 процент, электроэнерги гаргалга—71 процент, хлопчатобумажна бүд нэхэлгэ—40 процент, нооһон бүд—48 процент, сахар—24 процент ехэ болоһон байна. Гэбэшье, хүн бүридэ үйлэдбэрилгын хэмжээнэй талаар бидэнэр капиталистическа гол оронуудһаа ехээр гээгдэнэбди. Хүн бүридэ үйлэдбэрилгын хэмжээнэй талаар эгээ хүгжэнги капиталистическэ оронуудые хүсөөд, ахижа гараха гэһэн экономическа гол зорилгые шиидхэхын тулада үшөөл ехэ оролдолго гаргаха хэрэгтэй.

Табадахи табанжэлэй туршада промышленностьда капитальна һомололго оруулга дүрбэдэхи табанжэлэйхитэй сасуулхада 94 процентээр ехэ болоһон байна. Гэхэ зуура, электростанцинуудые барилгада оруулагдаһан капитальна һомололго 3,4 дахин, нефтяной промышленностьда—2,3 дахин, хара ба үнгэтэ металлургида—1,8 дахин, химическэ промышленностьда—1,8 дахин, машина бүтээлгэдэ—1,7 дахин, барилгын, модон материалнуудые ба саарһа үйлэдбэрилгэдэ—2,2 дахин, хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностьда—1,5 дахин ехэ болоо.

1955 ондо промышленностьда ажалай бүтээсэ дайнай урда тээхи хэмжээһээ хоёр дахин шахуу үлүү гараа. Табадахи табанжэлэй туршада промышленна продукциин бүхы ургалтын гурбанай хоёрһоо үлүүнь ажалай бүтээсые дээшэлүүлгэһээ абтаһан байна. Табанжэлэй турша дотор промышленна продукциин өөрынь үнэ 23 процентээр доошолуулагдаа. Продукциин шанар һайжарһан, тэрээнэй номенклатура ба ассортимент үргэдэһэн байна.

Нүхэдүүд! Тоосоото үе соо манай парти, советскэ арад арадайнгаа ажахын хүсэ ехэтэ шэнэ дэбжэлтэ туйлаһан байна, хүндэ индустриие саашадань хүгжөөжэ, тэрэнэй үндэһэ һуури дээрэ хүдөө ажахыгаа, хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиие дэбжээбэ гэжэ эндэ харуулагдаһан баримтанууд гэршэлнэ. Социализмһаа коммунизмда шата дамжан орохо талаар Советскэ Союз шэнэ ехэ алхам хэбэ. **(Үни удаан үргэлжэлһэн альга ташалга болоно).**

Советскэ Союзай промышленность зургаадахи табанжэлые эхилхэдээ улам саашаа хүгжэхэ ба үйлэдбэриеэ нарижуулан һайжаруулха талаар энээнэй урда тээхидэ орходоо айхабтар ехэ арга боломжонуудтай гээшэ. Мүнөө үедэ промышленностиингоо урда бүри ехэ, шанар шэнжээрээ шэнэ зорилгонуудые табижа шадаха байнабди. Тэдэниие бэелүүлхэдээ оронойнгоо экономическа хүсэ шадалые, арад зонойнгоо ажана һайн байдалые улам дээшэлүүлхэ аргатай болохобди.

Тоосоото үе соо партиин Центральна Комитет промышленностиин хүдэлмэриие саашадань һайжаруулха, эгээн түрүүшээр наукын ба техникын шэнэ шэнэ туйлалтануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ зорилготойгоор шухала хэмжээнүүдые абаһан байна. Центральна Комитет эгээл эдэ асуудалнуудта партиин ба арад зоной анхаралые юундэ хандуулаа гээшэб?

Юундэб гэхэдэ, манай промышленностиин туйлаһан амжалтанууд зарим нэгэн ажахын ба партийна хүдэлмэрилэгшэдэй толгойе эрьюулээ, тэдэнэр һанаатаа амарһан, юумые бэлээр һанадаг болоһон байна. Энээн дээрэһээ боложо, үйлэдбэриие саг үргэлжэ нарижуулан һайжаруулха, наукын ба техникын талаар Эхэ оронойнгоо, хилын саанахи шэнэ шэнэ туйлалтануудые нэбтэрүүлхэ шухала байһаниие тоодоггүй ушар али олон гараһан юм. Бүхы шэнэ, бүхы түрүү юумэнһээ бэшүүрхэдэг, «бүреэһэн соохи хүнүүдтэл» адли хүдэлмэрилэгшэд манайда үшөөл олон. Тиимэ нобшо хүдэлмэрилэгшэ һууһадаа: «Юундэ энэ хэрэгтэ оролсохо гээшэбиб? Хашартай гээшэнь, үшөө дээрэһээнь өөртөө тодхор татажа болохош. Үйлэдбэриие һайжаруулха тухай хэлсэнэл ха! Энээн тухай бодожо, тархяа үбдэһэнэй үрэ бии аал! Дээгүүр һууһан ноёд бодожо байг лэ. Захиралта ерээ һаань, хаража үзэгдэнэ аабза» гэжэл һанадаг байха юм. Нэгэ зарим хүнүүд захиралта абабашье, энэ хэрэгһээ өөрыгөө зайсуулха, хайшаншье гэжэ һаа хулжахые али бүхы аргаар оролдодог заншалтай.

Тиимэрхүү «хүтэлбэрилэгшэдые» Маяковский зохидоор наада бариһан юм:

«Һууһан
һууридаа
нялдашоод,
Хамарһаа сааша
харадаггүй.
Һургаал «измуудые»
сээжэлдэшоод,
Коммунизм
шудалаа юм,
тэрэнээ тиигээд мартаа юм.
Тиигээл хадаа
юундэ саагуур
харахаб?
Тэсэмгэй гэгшээр
заабари захяа
хүлеэгыш,
— Бодолгото боложо
юунэйхин
зобохоб,
Вождьнор байна гэжэ
мэдыш».

(Зал соо шэмээтэй болоно).

«Измуудые» сээжэлдэхэһээ бэшэ юушьегүй, өөрынгөө хамарһаа холо харадаггүй хүдэлмэрилэгшэдэй үшөөл бии байһаниинь гэмшэлтэй. Тэдэнэр хэрэг ажалда албан хойрогоор хандажа, айхабтар ехэ һаад түбэг ушаруулна.

Промышленностиин хүдэлмэридэ бии байһан дутагдалнуудые зайсуулха, манай тон ехэ резервэнүүдые үлэмжэ һайнаар ашаглаха, техническэ дэбжэлтын түлөө тэмсэхэ талаар партиие эдэбхитэйгээр элсүүлхэ шухала байгаа. Эгээл тиимэ зорилготойгоор промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөнүүд үнгэргэгдэһэн байна. Энэ асуудал нёдондо жэлдэ КПСС-эй ЦК-гэй июльскэ Пленум дээрэ али бүхы талаһаа зүбшэн хэлсэгдэһэн юм. Пленумэй һүүлээршье нилээд ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Зүгөөр эдэ бүгэдые бидэнэр тон шухала ехэ хэрэгэй миин эхинииинь гэжэ хараха зэргэтэйбди.

Зургаадахи табанжэлэй түсэб тушаа Директивэнүүдэй проект дотор арадай ажахын али бүхы һалбаринуудые хүгжөөхэ агууехэ программа хараалагданхай. Промышленностиин талаар зургаадахи табанжэлэй эгээн шухала зорилгонууд гэхэдэ, хара ба үнгэтэ металлургиие, түлишын ба химическэ промышленностиие саашадань хүгжөөлгэ, электростанцинуудые хурдан түргэнөөр барилга, машина бүтээлгые шууд хүгжөөлгэ болоно.

Зургаадахи табанжэлэй түсэб тушаа Директивэнүүдэй проектын ёһоор 1955 онойхидо орходоо промышленна үйлэдбэриин хэмжээе 1960 ондо 65 тухай процентээр дээшэлүүлхэ зэргэтэй болоно; үйлэдбэриин зэр зэбсэг гаргалга 70 процентээр, үргэн хэрэглэлэй зүйлнүүдые гаргалга 60 процентээр ехэдхэгдэхэ зэргэтэй. Зургаадахи табанжэлэй түсэбые дүүргээд байхадаа бидэнэр СССР-эй промышленна үйлэдбэриин хэмжээе дайнай урда тээхи 1940 онойхидо орходоо таба дахинһаа үлүүгээр дээшэлүүлхэ болонобди.

Зургаадахи табанжэлэй түсэбөөр хараалагдаһан зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхын тула бидэнэр промышленностиин талаар хэдэ хэдэн үндэһэн шухала асуудалнуудые шиидхэхэ ёһотойбди. Мүнөө үедэ манай парти эгээл эдэ асуудалнуудта өөрынгөө бүхы анхаралые, хүсэ шадалые табиха зэргэтэй.

2. Промышленностьдахи техническэ дэбжэлтые түргэдхэхэ

Манай промышленностиин материальна база, наукын талаар туйлагдаһан амжалтанууд, хүдэлмэришэн ангиин культурно-техническэ хэмжээнэй ургалта — элэ бүгэдэмнай техническэ дэбжэлтые түргэдхэхэ үргэн ехэ арга боломжо нээжэ үгэнэ. Үйлэдбэриин техникые саг үргэлжэ хүгжөөн дэбжээхын түлөө тэмсэл — манай тон шухала зорилго болоно.

Техникые оролдосотойгоор нарижуулан һайжаруулха: бүтээсэ ехэтэй, ашаглахада арьбан ба найдабаритай машинануудые бүтээхэ; үйлэдбэридэхи хүдэлмэриие электрификацилха, комплексноор механизацилха ба автоматизацилха ябадал үргэнөөр хүгжөөхэ; атомай хүсые амгалан хэрэгтэ ашаглалгын талаар наукын туйлалтануудые бүрин түтэс хэрэглэхэ шухала.

Машина бүтээлгэ мэтэ промышленностиин иимэ гол шухала һалбаряар дамжуулан, техническэ дэбжэлтые түргэдхэхэ хэрэг шиидхэглэдэг байна. Тиимэһээ, манай машина бүтээлгые, түбхын түрүүн станок ба зэр зэмсэг бүтээдэг промышленностиие техническэ талаарнь зэбсэглэлгын хэрэг шууд һайжаруулха шухала. Ехэ хүсэтэй прессүүдые олоор үйлэдбэрилхэ ябадалда онсо анхарал хандуулха хэрэгтэй.

Олон янзын хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилхэ ба хүсэд циклээрнь бүтээхэ боломжотойгоор үнгэрэгшэ жэлнүүдтэ олон томо предприятинуудые бариһан байнабди. Промышленностиие тусхай мэргэжэлтэй, хамжажа үйлэдбэрилдэг болгоходо, үйлэдбэрилгэеэ нилээд нэмээхэ, өөрынь үные химдаруулха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ арга олгохо юм.

Ороноо электрификацилха гэһэн Ленинэй захяае манай парти сэхэ шууд бэелүүлжэ байна. Нэгэдэхи табанжэлэй эхинһээ хойшо СССР дотор электроэнерги үйлэдбэрилгэ 34 дахин ургаа. Гэхэ зуура, арадай бүхы ажахын хүгжэлтые энергетическэ хүсэнэй ургалтын урилан түрүүлхэ ябадал үшөө туйлаадүй байнабди. Промышленностимнай хэмжээн

(*Үргэлжэлэлынь 6-дахи нюурта*)

Партиин XX съездэ Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комит

ТООСООТО ЭЛИДХЭЛ

КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи Секретарь нүхэр Н. С. ХРУЩЕВОЙ хэһэн элидхэл

(Үргэлжэлэлынь)

электростанцинуудай хүсэнэй жэл бүриин ургалтые эрид ехэ болгохо, арадай ажахын ба хүн зоной хэрэглэлые хүсэд бүрин хангаха хэмжээндэнь хүрэтэр электроэнерги үйлэдбэрилгын хэрэг һайжаруулха зорилго табиха арга олгоно.

Хара металлургиин эршэмтэй түргэнөөр хүгжэжэ байбашье, металлай талаар үшөөл дуталдадаг байнабди. Арадай ажахыда металл хэрэглэлгын түргэнөөр ургажа байһан дээрэһээ, тэрэшэлэн арадай ажахыда шухала, тон арьбан профильнуудтай ба шэнэ маркын металл үйлэдбэрилгые манай металлургнуудай удаанаар шудалан ашаглажа байһанһаа иимэ ушар тохёолдоо.

Хара металлургиин түүхэй эд абаха базые бүхы хэмжээгээр хүгжөөхэ, металлургическа предприятинуудай барилгые түргэдхэхэ, үйлэдбэридэхи хүсые бүри һайнаар ашагладаг болохо, металлай сортаментые үргэдхэхэ ба шанарыень һайжаруулха шухала.

Металл үлүү ехээр гаргашалдаг ябадал тохёолдуулагдана гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Металлые үнэхөөрөө хэрэгтэй газартаншье, мүн ондоо юумэнүүдээршье һэлгэжэ яһала болохоор газарта ашагладаг байха юм. Машина бүтээгшэд машинануудай шэгнүүр ба хэмжээе хороохо зэргээр, машинануудай ба түхеэрэлгын бүтээсые, ашаглагдаха болзорые һайжаруулдаг бага холисотой булад, шэнэ материалнуудые ашаглаха зэргээр тон ехэ металл арьбалжа болохо байна бшуу. Барилга дээрэ металлые бетоноор, түмэрбетоноор һэлгэхэ ябадал эрид шууд, зоримгойгоор бэелүүлхэ хэрэгтэй.

Үнгэтэ, шухаг металлнуудые бүри ехээр үйлэдбэрилдэг болохо, жэбэрдэггүй ба хайласагүй булад болон сплавуудые бүтээн гаргаха шухала байна.

Хуушануудые нарижуулан һайжаруулхаһаа гадна, шэнэ һалбаринуудые, шэнэ янзын үйлэдбэри бии болгохо зэргээр техническэ дэбжэлтэ хангагдадаг байха юм. Үргэн хэрэглэлэй эд товар бүри ехээр бүтээн гаргалгада шухала удхашанартай байдаг хэмэл түүхэй эдүүдые, һэлгэдэг зүйлнүүдые үйлэдбэрилтэ—тиимэ һалбаринуудай нэгэн болоно.

Нилээд ехэ хэмжээтэй эдеэ хоолой зүйлнүүд техническэ зорилготой хэрэгсэлнүүдые бүтээхын тула гаргашалагдадаг байһаар. Жэшээлхэдэ, 1955 он дотор спирт нэрэжэ гаргахын тула хоёр миллион үлүүтэй тонно тараан, 700 мянган үлүүтэй тонно сахарай патока, гаргашалагдаһан байна. Мылэ, олиф гэхэ мэтын угаадаг зүйлнүүдые үйлэдбэрилхын тула, мүн бусад техническэ зорилгодо жэл бүри 400 мянган тонно хүрэтэр өөхэн гаргашалагдадаг байха юм. Гэхэ зуура, энээние нефтиин, нүүрһэнэй ба байгаалидахи газай үлэгдэлнүүдээр һэлгэжэ яһала болохо байгаа. Техническэ зорилгодо хэрэглэгдэдэг эдеэ хоолой зүйлнүүдые синтетическэ түүхэй эдээр һэлгэхэ ябадал зургаадахи табанжэлэй эсэс хүрэтэр заатагүй туйлажа, 1961 онһоо тиимэ зорилгодо эдеэ хоолой зүйлнүүдые гаргашалхаяа болихо ёһотойбди. Хэмэл утаһа үйлэдбэрилгэ бүхы хэмжээгээр хүгжөөхэ хэрэгтэй. Энэ хэрэг һүүлэй жэлнүүдтэ ехэ болгогдобошье, манай эрилтые үшөөл хүсэд хангагагүй.

Хүндэ индустриин саашадаа эршэмтэйгээр хүгжэлгэ хангахатаяа хамта, хэрэглэлэй зүйлнүүдые үйлэдбэрилгые бүри үргэн далайсатайгаар хүгжөөжэ шадаха ба ёһотойшье байнабди.

Капиталистическэ үйлэдбэри ашаг олзо улам ехээр оруулха зорилго табидагынь элитэ. Энэнь ажалшадые мүлжэлгэ саг үргэлжэ шангадхаха, үйлэдбэрилгые үргэдхэхэ зэргээр туйлагдадаг байха юм. Гэбэшье, үйлэдбэрилгэ үргэдхэхэ гэһэн забдалгань арадай хэрэглэхэ шадалай бага байһан ябадалтай ушардаг. Энэнь капитализмын үедэ ажалшадай худалдан абаха шадалай зайлашагүй унаха ябадалтай холбоотой байдаг. Капиталистическэ общество дотор үйлэдбэрилгын ба хэрэглэлэй хоорондо гүн ехэ зүршэлдөөн боложо байдаг юм.

Капиталистическэ үйлэдбэриин энэ зүриллөөе социализм үгы болгоо. Социалистическэ үйлэдбэриин үг зорилгонь ажалшадай бүхы обществын саг үргэлжэ ургажа байгаа материальна ба культурна эрилтэнүүдые эгээн ехээр хангаха ябадал мүн. Хүндэ индустриин хүгжэхэ тудам хүн зоной улам ехэ боложо байгаа хэрэглэмжые сэхэ хангадаг һалбаринууд үргэн далайсатай болоно. Мүнөө үедэ али бүхы талаараа хүгжэнги хүсэ ехэтэ хүндэ индустритай болоод байхадамнай, үйлэдбэриин зэр зэбсэг түргэнөөр гаргахаһаа гадна, арадай хэрэглэлэй зүйлнүүдые улам түргэнөөр үйлэдбэрилдэг болохо бодото арга боломжо олдонхой гээшэ. Тодорхойлон хэлэхэдэ, 1960 ондо арадай хэрэглэлэй зүйлнүүд 1950 онойхидо орходоо 3 дахин шахуу ехээр үйлэдбэрилэгдэхэ юм. Советскэ хүнүүдэй эрилтэнүүдые хүсэд дүүрэнээр, улам һайнаар хангахын тула манай парти бүхы хэмжээнүүдые абажа байна, саашадаашье абаха байна. Энэ хадаа арад зоной үмэнэ дүүргэдэг эгээн шухала уялгамнай гэжэ парти харана.

3. Транспортын ба хэлхеэ-холбооной техническэ зэбсэгжэлгые һайжаруулха тухай

Транспортые ба хэлхеэ-холбооое хүгжөөхэ гэээшэ арадай ажахыда айхабтар ехэ удхашанартай. Табадахи табанжэл соо транспортын техническэ зэбсэгжэлгэ нилээд ургаа. Ажалай эмхидхэл, транспортна хэрэгсэлнүүдые ашаглалга һайжарһан байна. Түмэр замаар, уһан замаар ба автомобильна транспортаар ашаа зөөхэ, тушаа партиин XIX съездын табиһан зорилго амжалтатайгаар дүүргэгдээ.

Энээние тэмдэглэхэ зуураа, түмэр замай транспорт техническэ талаараа гээгдэжэ ябана гэжэ мэдэрхэ хэрэгтэй. Тэндэ гол түлэб паровозуудаар зүдхүүлэгдэнэ. Зүгөөр паровозуудаар зүдхүүлхэ гэээшэ аша туһа багатай гэжэ элитэ болоо ха юм. Яахадааб гэхэдэ, тэндэхи туһатай ажалайнь коэффициент 4—5 процент болодог. Харин электрын хүсөөр зүдхүүлхэдэ 16—18 процент хүрэнэ ха юм.

Поезднуудые электрын хүсөөр зүдхүүлдэг болоходо, түмэр замай ашаа тээлгые эрид ехэ болгохо, тэрэниие һайнаар ашаглаха арга боломжо олдожо үгэхэ байна. Электрын хүсөөр зүдхүүлхэдэ ууралаар зүдхүүлһэндэ орходоо 3—4 дахин бага түлишэ гарадаг. СССР-эй Госпланай ба Зам харилсаанай министерствын мэдээнэй ёһоор Москваһаа Владивосток хүрэтэр ошоһон замда электрын хүсөөр зүдхүүлдэг болоо һаа, ууралаар зүдхүүлэгшэдэ орходоо жэл соогоо 18 миллион тонноһоо бага бэшэ нүүрһэн арьбалагдаха, 2,7 миллиард түхэригһөө үлүүгээр ашаглалгын гаргашанууд багадхагдаха байна. Энэ харгые электрификацилгада гараһан капитальна мүнгэ зөөри дүрбэн жэлһээ ехэ бэшэ саг соо бүримүһэн бусаагдаха гэжэ бодомжологдоно.

Энэ хэрэгэй хэды ехэ шухала удхашанартай байбашье, түмэр замай транспортын хүтэлбэрилэгшэд электрификацилга ябуулхаһаа байтагай, энэ хэрэгтэ һомологдоһон мүнгэ зөөрие дутуугаар ашагладаг байна. Үнгэрһэн табан жэл соо оройдоо 2267 километр түмэр зам электрификацилагдаа гэхэ гү, али табанжэлэй даалгабари 58 процент дүүргэгдээ. Жэл бүхэнэй түсэбөөр капитальна барилгада гэжэ үгтэһэн мүнгэ зөөрие Зам харилсаанай министерство бүхы табанжэлэй турша дотор жэлһээ жэлдэ хүсэд дүүрэн ашагладаггүй байгаа. Транспортые техническэ талаарнь шэнэдхэн түхеэрхэ асуудал шиидхэхэ болоходоо министерствын хүтэлбэрилэгшэд ходол гэдэргээ шархаадаг.

Түмэр замуудые электрификацилга гээшэ түмэр замай транспортые техническэ талаарнь шэнэдхэн түхеэрхэ, эрхим дээдэ техникын хүсөөр тэрэниие хүгжөөхэ ябадалда шухалын шухала удхашанартай. Арадай ажахын талаар энэ хэрэгэй шухала байһаниие хараадаа абажа, партиин Центральна Комитет «Түмэр замуудые электрификацилха генеральна түсэб тухай» тогтоол һаяхан гаргаба. Энэ хэрэг 15 жэл соо гэжэ хараалатданхай. 40 мянган километр утатай түмэр замууд электрификацилагдаха гэжэ энэ түсэбэй ёһоор бодомжологдоно. **(Альга ташалга).**

Түмэр замай транспортын техническэ зэбсэгжэлгые дээшэлүүлхын тула түмэр замуудые электрификацилгын хажуугаар, паровозуудые тепловозуудаар улам түргэнөөр һэлгүүлхэ гээшэ ехэ удхашанартай. Мүнөө үедэ тепловозуудые үйлэдбэрилэн гаргадаг хэмжээншье, тэдэнэй хүсэншье дутамаг байна. Эгээл иимэһээ 1955 оной сентябрьда КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет транспортна машина бүтээлгын хэдэ хэдэн заводуудые тепловоз гаргадаг болгожо шэнэдхэн түхеэрхэ тухай тогтоол абаһан юм.

Электровозууд ба тепловозуудые үргэнөөр хэрэглэхэдэ, харгы замые һайнаар харууһалхада, зам харилсаа хүтэлбэрилгые улам нэгэдхэхэ ба автоматизацилхада, мүн бусадшье хэмжээнүүдые абахада түмэр замай ашаа шэрэхэ шадабари ехэ болохо байна.

Далайнуудаар ба гол мүрэнүүдээр ашаа шэрэлгые бүхы хэмжээгээр үргэдхэхэ шухала. Оронойимнай ашаа шэрэлгын оройдоо 12 процентнь уһан замаар ябуулагдана. Энэнь тон бага гээшэ.

Агаарай ба трубопроводно транспортые улам түргэнөөр хүгжөөхэ хэрэгтэй.

Табадахи табанжэлэй үедэ автомобильна транспортаар ашаа шэрэлгэ хоёр дахинһаа үлүүгээр ехэ болобо. Зүгөөр энэншье үшөөл бага гээшэ. Автотранспортда ашаглагдаагүй тон ехэ арга боломжонууд бии. Эгээн гол дутуунуудайнь нэгэн юуб гэхэдэ, тэрэ хадаа заха зайгүй таранги байдалтай юм. Манайда даншье бага ажахынууд олон. Теэд тэдэниие хэдэ хэдэн предприятинууд ба эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд байлгаха ехэ дуратай юм. Бүхы автомобильна ажахынуудай 85 процентнь 10 хүрэтэр машинануудтай гэжэ хэлэхэдэ эли болоно ха юм. Эгээл иимэ шалтагаанаар, жэшээлхэдэ, нёдондо жэлдэ ашаа шэрэдэг автомобильнуудай хахадынь шахуу юушье хээгүй, автопаркын ябажа байһан машинануудайншье хахадынь иишэ тиишээ хооһоор һүндэлһэн байна. Иимэ гээгдэлые усадхахг хэрэгтэй. Автомобильна ажахынуудые нэгэдүүлэн томодхобол, экономическа талаараа ехэ ашаг олзо үгэхэ ха юм. Шоссейнэ харгынуудые барилга бүхы хэмжээгээр үргэдхэхэ хэрэгтэй.

Хүнгэн автотранспортые яаха аргагүй һалан мууугаар ашагланабди гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Хүнгэн автомобильнуудые нэгэ нэгэ хүдэлмэрилэгшэдтэ даалгажа үгэдэг заншал бии болонхой гэээшэ. Теэд тэрэ хүдэлмэрилэгшынь иишэ тиишээ ябаха хэрэгшьегүй һаа, даалгажа үгтэһэн машинань зогсожол байдаг. Нэгэ хоёр шофёр, туһалагша хүнүүдынь салин абажал һуудаг. Энэ хэрэгтэ бодото социалистическэ ёһоор хандадаг боложо, нэгэ нэгэ хүдэлмэрилэгшэдтэ машина даалган үгэдэг заншалые үгы болгохо, тиимэ машинануудые тон үсөөнөөр үлөөхэ хэрэгтэй. Эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдые хангахын тула албын хэрэгээр ябадаг таксомоторно автомобильна ажахые бии болгохо шухала. Хүнгэн автомобильнуудые саашадаашье олоор үйлэдбэрилэн гаргажа байха һэн хойноо иимэ хэмжээ абахал ёһотойбди. Хэрбээ энэ хуушан заншалаа үргэлжэлүүлээ һаамнай, мүнөөшье олошороод байһан шофёрнууд, тэдээндэ туһалдаг, элдэб хүнүүд бүрил нэмэжэ байха болоно. Иигэжэ яашье болохогүй. Шухала хэрэгтэй байһан сагтань ганса ганса хүнүүдтэ машинашье үгэжэ болоно ааб даа. Зүгөөр машинатай болоһон хүдэлмэрилэгшэд өөһэдөө һайнаар жолоодожо һураха гэһэн гурим тогтоохо хэрэгтэй. Автотранспортын хүдэлмэриие гуримшуулха тухай асуудал үнинэй шиидхэгдэхээр болоһон юм. Албан хойрог хүнүүдэй хэды ехээр татагасаашье һаа, энээниие шиидхэхэл ёһотой. Тиигэбэлнай манай социалистическэ гүрэндэ ехэ туһа боложо үгэхэ ха юм. **(Альга ташалга болоно).**

Һүүлэй жэлнүүдтэ хэлхеэ-холбооной хүдэлмэри зарим тэды һайжарһан байна. Тиигэбэшье, хэлхеэ-холбооной хэрэгсэлнүүдые, илангаяа радиорелейнэ лининүүд, фототелеграф, телевизионно дамжуулга арад зоной ба арадай ажахын эрилтэнүүдые үшөөл хангажа шаданагүй. Наукын ба техникын шэнэ шэнэ туйлалтануудые ашаглажа, хэлхеэ-холбооной хэрэгсэлнүүдые улам тэсэмгэйгээр нарижуулан һайжаруулха, хүгжөөхэ шухала.

4. Үйлэдбэриин хүсэнүүдые зүбөөр хубаарилан табиха асуудалнууд

Промышленна үйлэдбэриин хэмжээе саашадань ехэдхэхын тулада түүхэй эдүүдые, түлишэнүүдые, электроэнерги шэнэ шэнэ газарнуудта ашаглан абаха, эгээн түрүүшээр оронойнгоо Зүүн районуудай айхабтар ехэ байгаалиин баялигуудые энэ хэрэгтэ элсүүлхэ зэргэтэй.

СССР-тэ байгаа бүхы нүүрһэнэй запасуудай 75 процент шахуунь, гидроэнергиин 80 процент шахуунь, ой модоной баялигуудай табанайнь дүрбэн хуби, үнгэтэ ба шухаг металлнуудай гол запасууд, химическэ түүхэй эдүүдэй айхабтар ехэ ресурснууд, түмэрэй руда ба барилгын материалнууд оронойимнай Зүүн районуудта бии гэжэ һануулха шухала.

Зүүн зүгтэ нүүрһэ малтахада, мүн электроэнерги үйлэдбэрилхэдэ СССР-эй Европейскэ хубиинхида орходоо экономическа талаараа үлэмжэ ехэ ашаг олзотой байдаг гэжэ дүй дүршэл харуулна. Жэшээлхэдэ, табадахи табанжэл соо нэгэ тонно нүүрһэ малтан абахын тула гарадаг капитальна мүнгэ зөөри Донбассайхида орходоо Зүүн Сибириин бассейнүүдтэ хоёр хахад дахин бага, харин Кузбассата нэгэ хахад дахин бага байба. Нёдондо жэл Кузбассата малтагдаһан нэгэ тонно нүүрһэнэй өөрынь үнэ Донбассайхида орходоо нэгэ хахад дахин шахуу доошоо байһан юм. 1960 ондо Кузбассата 80 миллион тонно нүүрһэ малтагдахаар хараалагдана. Энэ 80 миллион тонно нүүрһэ малтахын тула мүнлэ иимэ хэмжээнэй нүүрһэ Донбассата малтагшада орходоо 2,4 миллиард түхэриг гүрэнэй зүгһөө багаар гаргашалагдаха юм.

Баһа нэгэ иимэ жэшээ харуулая. 3 миллион 200 мянган киловатт хүсэтэй Братска гидроэлектростанци Ангара мүрэн дээрэ баригдажа байна. Энэ электростанци жэл соогоо 22 миллиард киловаттчас электроэнерги гаргаха юм. Үгышье һаа энэнь СССР-эй Европейскэ хубида байһан Куйбышевска Сталинградска хоёр асари ехэ гидроэлектростанцинуудай үйлэдбэрилэн гаргаһантай адли болоно. Зүгөөр Братска ГЭС-эй барилга Куйбышевска ба Сталинградска гидроэлектростанцинуудые хоюулайень баригшада орходоо хоёр дахин үнэгүй болохо байна. Харин Братска ГЭС-эй жэл соогоо үйлэдбэрилэн гаргаһан электроэнергиин өөрынь үнэ Куйбышевска ба Сталинградска гидроэлектростанцинуудайхида орходоо 200 миллион түхэригөөр доошо байха юм.

Нүхэдүүд, Зүүн зүгэйнгөө энергетическэ ресурснуудые ашаглахадамнай ямар ехэ ашаг олзотой байна гэээшэб! Ойрын арбан жэлэй турша дотор бидэнэр Сибириие нүүрһэ малтаха ба электроэнерги үйлэдбэрилхэ талаар Советскэ Союзай тон ехэ база болгохо, энерги, дулаа ехээр хэрэглэдэг үйлэдбэринүүдэй, илангаяа алюмини, магни ба титан үйлэдбэрилгын, мүн тэрэшэлэн электрометаллургиин, углехимиин ба электрохимиин гол база болгохо зэргэтэйбди. **(Альга ташалга болоно).**

Арадай ажахын айхабтар ехэ удхашанартай энэ зорилгые амжалтатайгаар бэелүүлхын тула Зүүн зүгтэ хара металлургиие хүгжөөхэ хэрэгые эрид шангаар ябуулха хэрэгтэй. 1955 ондо Урал ба Баруун Сибирь 14 миллионһоо үлүү тонно шэрэм хайлуулһан байна. Энэнь Англида хайлуулдаг бүхы шэрэмһээ ехэ болоно. Тиигэбэшье бидэнэр жэл бүхэндэ СССР-эй Европейскэ хубиһаа Зүүн зүгэй районууд худар хэдэн миллион тонно хара металл шэрэжэ абаашаха баатай болонобди. Эгээл тиимэһээ Сибирьтэ, Казахстанда ба Дальна Востогто хара металлургиие эрид түргэнөөр хүгжөөхын тула шухала ехэ хэмжээнүүдые абаха хэрэгтэй.

Ойрын 2—3 табанжэлэй турша дотор Сибириин районуудта жэл соогоо 15—20 миллион тонно шэрэм хайлуулха хүсэтэй манай ороной гурбадахи томо металлургическа база байгуулха гэһэн зорилго табигдана. Энээнтэй дашарамдуулан, Сибириин хара металлургиин предприятинуудые хүгжөөхэ ба хубаарилан табиха генеральна схемэ зохёохо, геологоразведочнэ, научно-шэнжэлэлгын ба бусад хүдэлмэринүүдые үргэнөөр ябуулха шухала.

Манай ороной Зүүн районуудта машина бүтээлгэшье дутамагаар хүгжөөгдэнэ. Ойрын арбан жэлэй турша дотор бүхы машина, механизмууд, аппаратура ба приборнуудые бүтээн гаргаха шадалтай машина бүтээлгын шэнэ томо центрнүүдые бии болгохо шухала.

Зүүн зүгэй байгаалиин промышленна айхабтар ехэ ресурснуудые эршэмтэйгээр ашаглажа, оронойнгоо үйлэдбэриин хүсэнүүдые саашадань хүгжөөхын тулада тэдэниие үрэ ехэтэйгээр элсүүлхэ хэрэгтэй.

Экономическа районуудаар промышленностиие эгээн ашаг олзотойгоор, комплексноор хубаарилан табиха ябадалда анхаралаа хандуулха ёһотой. Манай орон айхабтар ехэ ха юм, хэрбээ бидэнэр ямар нэгэн экономическа райондоо промышленностиие нэгэ тала барижа хүгжөөгөө һаа, үрэ багатайгаар элдэб ашаа иишэ тиишэнь ехээр шэрэхэ, арадайнгаа ажахын ниитэ хүгжэлтэдэ бэрхэшээл тохёолдуулха байгаабди.

5. Ажалай бүтээсэ. Промышленна продукциин өөрын үнэ ба капитальна барилгын асуудалнууд

Ажалай бүтээсэ гээшэ олониитын шэнэ байгуулалтын илахын тула ошон ошотороо эгээн шухала зүйл мүн гэһэн В. И. Ленинэй элитэ заабариие хүтэлбэри болгожо, манай парти техническэ дэбжэлтын үндэһэ һуури дээрэ ажалай бүтээсые хэлбэришэгүйгөөр дээшэлүүлхэ гэжэ оролдодог байгаа, саашадаашье оролдохо байна.

Ленинэй зааһанай ёһоор «ажалшадай сахил журам дээшэлүүлхэ, тэдэниие шадабаритай болгохо, ажалыень урагшатай бүтээсэтэйгээр эмхидхэхэ» гээшэ ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ талаар шухала нүхэсэл мүн болодог. Ажалайнгаа бүтээсые дээшэлүүлбэл, улам бүри ажана һай
хобди гэжэ советскэ хүнүүд мэдэ
һээ бидэнэр ажалай эмхидхэлые б
эсэшэ сусашагүйгөөр һайжаруул
зөөри ба хүдэлмэриин саг гээхэ я
ёһотойбди.

Предприятинуудай экономическ
зэргэ байдалтай байһан тушаа па
хын организацинууд тон ехэ анхар
зэргэтэй. Предприяти бүхэнэй
ажаллаха, продукциин өөрын үн
али бүхы эд зөөриие нарин нягтаа
хын тоосоо бүхы хэмжээгээр бэхи
тэсэмгэйгээр туйлаха ёһотой.

Нүхэдүүд! Капитальна барилга п
мышленностиин ба бүхы арадай а
хүгжэхэ ябадалда айхабтар ех
Мүнөө үедэ жэл бүхэндэ 200 милл
хуу капитальна һомолологотой бай
тальна барилгын асуудалнуудта
табиха, энэ хэрэгтэ индустриин хү
ехээр хэрэглэхэ зэргэтэйбди.

Партиин Центральна Комитет
нистрнүүдэй Совет барилгын инд
ба нарижуулан һайжаруулха тухай
хала тогтоолнуудые һүүлэй үедэ аб
питальна барилгада гэжэ үгтэһэн
ашагтай һайнаар хэрэглэхэ, барил
хидхэлэй-техническэ талаарнь һай
хэ, мүнгэ зөөри хэрэгтэ хэрэггүйг
ябадалтай эрид шууд тэмсэхэ, бари
үнэ сэнгые улам бүри багадхаха
на. Барилгые имагтал индустриали
гагдамал түмэрбетонно ба бетоно
дые, заводто хэгдэдэг зүйлнүүдые
лээл һаа, эдэ зорилгонуудые шиидх
на.

Капитальна барилгын хэмжээн м
үргэлжэ ехэ болоно, промышленн
нууд улам түргэнөөр ургана. Бар
дүршэлые һайжаруулхатаяа хамт
байһан зэбсэг хэрэгсэлнүүдээ эзэн
наар ашаглахын тула саг үргэлжэ
тайбди. Олохон предприятинууд к
зөөри ехээр нэмэжэ гаргашаланш
ци бүтээлгэеэ нилээд ехэдхэхэ, за
приятинууд хоёр, гурбашье дахин
гатай гэжэ дүй дүршэл харуулна
бодото һайнаар хэрэг ажалаа ябу
хеэрэлгэеэ шэнэдхэн һайжаруулха,
хэлые гуримшуулха, айхабтар ехэ
лэдбэриин түрүүшүүлэй дүй дүршэ
рэглэхэ, уралан нарижуулагшадай,
шодой эдэбхи үүсхэлые ашаглаха

Манай олон миллион алдарта хү
ба инженерно-техническэ интелли
тическэ үйлэдбэриин айхабтар ех
улам шударгы эдэбхитэйгээр бэдэр
лана. Энэ эдэбхи үүсхэлэйнь эли то
листическэ мүрысөөн болоно. Мүр
улам үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ
ябуулагдаад. дүүрэдэггүй, харин
үйлэдбэриие нарижуулан һайжар
дэбжээдэг айхабтар ехэ хүсэн, олон
дэй хэдэг бодото ажал гэжэ мүры
рэггүй. Эрэгтэй ба эмэгтэй хүдэлм
нернүүд ба технигүүд өөһэдынгөө
ажалаар зургаадахи табанжэлэй
татайгаар дүүргэхэ бэзэ гэжэ на
удаан үргэлжэлһэн альга ташалга

Хүдөө ажах

Нүхэдүүд! Хүсэтэ промышленно
манай орондо али бүхы талаараа
ажахы хэрэгтэй юм. Тэрэ хүдөө а
зоной эрилтые хангаха, гүрэнэй б
тэнүүдые хангахаар эдеэ хоолой
ажахын түүхэй эд үгэжэ шадаха ё

Социалистическэ экономикын хү
ажалай бүтээсын дээшэлһэнэй ба
дэй химдарһанай ашаар һүүлэй ж
мэришэд ба албахаагшадай бодо
колхознигуудай олзо доход нилээд
хүн зоной юумэ худалдажа абаха
болоһон байна.

Иимэ болоод байхада хүдөө аж
үйлэдбэрилгые эрид ехэдхэхэ гэһ
хойшолуулашагүй зорилго партиин
һан байгаа. Партиин Центральна
нумүүд дээрэ хүдөө ажахые хүтэ
хи горьтойхон дутагдалнууд ба а
лэгдэһэн, орооһо таряа, малажала
улам ехээр абадаг болохо дэлгэр
зохёогдоһон байгаа.

Манай парти болбол хүдэлмэр
хы арадай эдэбхитэй дэмжэлгээр х
жөөнэ дэбжээхэ ехэ хэмжээ-ябуулг
һэн байна. 1954 ба 1955 онуудта
34,4 миллиард түхэриг гаргашалаг
Энэнь бүхы дурбэдэхи табанжэл с
да гаргагдаһан капитальна гаргаш
хада 138 процент болоно. Колхоз
совхозууд энэ хоёр жэлэй турша с
оруулжа тоолоходо 404 мянган т
228 мянган автомашина, тарянай
байн ба бусадшье техникэ олоор а

Ниитын үйлэдбэриие хүгжөөлгэ
ба колхознигуудай урма хэшээлые
тулада, тэрэ үйлэдбэриин товарна
болгохын тулада орооһо таряа,
дуктнуудай, хартаабха, овощь, лён
хэлэй сэнгүүд нилээд нэмээгдэһэн
жээнүүдэй ба товарна продукциин
ашаар 1954—1955 онуудта колхоз
зо доход 20 миллиард түхэригөөр

(Үргэлжэлэлынь удаадахи но

Редактор Д. Л

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, заместителя редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, партийной жизни, сельского хозяйства —47-59 пропаганды и пр культуры и быта, промышленности—34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская — 32-67, бухгалтерия — 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00689.

Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР.